

ΔΙΑΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ

βάσει του εγκεκριμένου Προγράμματος Σπουδών, ΦΕΚ 807/4 Ιουλίου 2006

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας
και Θρησκευμάτων
© Πανεπιστήμιο Κρήτης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών
και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
Πανεπιστημιούπολη 74 100 Ρέθυμνο
Τηλέφωνα: 28310-77605, 77635
Fax: 28310-77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr
www.uoc.gr/diaspora
www.ediamme.edc.uoc.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Επιστημ. Υπεύθυνος Έργου: Μιχάλης Δαμανάκης

Το Πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στα πλαίσια του Μέτρου 1.1. του ΕΠΕΑΕΚ II και η υλοποίησή του ανατέθηκε στο «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για την ανάπτυξη του παρόντος τεύχους εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Μιχάλης Ι. Βάμβουκας, Ανδρονίκη Γερογιαννάκη, Ιωάννης Μητροφάνης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Κωνσταντίνα Μεταξά

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μιχάλης Δαμανάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	7
Εισαγωγή	9
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΩΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (1^ο και 2^ο έτος/τάξη)	17
Πρώτο σχολικό έτος (1^η τάξη)	19
Προφορικός λόγος.....	19-24
Γραπτός λόγος.....	25-33
Δεύτερο σχολικό έτος (2^η τάξη)	35
Προφορικός λόγος	35-42
Γραπτός λόγος.....	43-54
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (3^ο και 4^ο έτος/τάξη)	55
Τρίτο σχολικό έτος (3^η τάξη)	57
Προφορικός λόγος	57-59
Γραπτός λόγος.....	60-68
Τέταρτο σχολικό έτος (4^η τάξη)	69
Προφορικός λόγος.....	69-73
Γραπτός λόγος.....	74-84
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΡΙΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (5^ο και 6^ο έτος/τάξη)	85
Πέμπτο σχολικό έτος (5^η τάξη)	87
Προφορικός λόγος.....	87-94
Γραπτός λόγος.....	95-107
Έκτο σχολικό έτος (6^η τάξη)	109
Προφορικός λόγος	109-112
Γραπτός λόγος.....	113-124

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα κριτήρια που εμπεριέχονται στο παρόν τεύχος βασίζονται στο εγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας (ΦΕΚ 807/4 Ιουλίου 2006).

Η διαφοροποίηση της Ελληνικής σε Δεύτερη και Ξένη Γλώσσα στο πλαίσιο του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» βασίστηκε στα ακόλουθα τρία κριτήρια, τα οποία συζητούνται διεξοδικότερα στο Πρώτο Μέρος των Προγραμμάτων Σπουδών¹:

1. *Σύνδεση της γλώσσας με θεσμικούς και κοινωνικούς ρόλους*
2. *Λειτουργίες της γλώσσας κυρίως σε σχέση με την κάλυψη επικοινωνιακών, κοινωνικών και ψυχολογικών αναγκών του ατόμου και της ομάδας*
3. *Κοινωνικοπολιτισμικές και γλωσσικές προϋποθέσεις (υπόβαθρο) καθώς και στάση των μαθητών έναντι της Ελληνικής.*

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, η γλώσσα συνδέεται με θεσμικούς και κοινωνικούς ρόλους και καλύπτει επικοινωνιακές ανάγκες του υποκειμένου (μαθητή), το οποίο με τη σειρά του είναι φορέας ελληνογενών κοινωνικοπολιτισμικών στοιχείων και χρήστης της Ελληνικής. Τα παραπάνω δεν ισχύουν, ή δεν ισχύουν στον ίδιο βαθμό, στην περίπτωση των υποκειμένων (μαθητών) που διδάσκονται την Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα.

Κοντολογίς, στην περίπτωση της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας προϋποτίθεται η κατάκτηση/γνώση από τον μαθητή, στοιχειωδών δομών και ενός στοιχειώδους λεξιλογίου της Ελληνικής, πριν τη φοίτησή του στο σχολείο, και κατά συνέπεια η στοχοθεσία και τα περιεχόμενα του Προγράμματος Σπουδών, αλλά και η μεθοδολογία του αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού, είναι διαφορετικά από εκείνα στην περίπτωση διδασκαλίας της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, οι δε γλωσσικές απαιτήσεις υψηλότερες.

Η κατάρτιση ξεχωριστών Προγραμμάτων Σπουδών και η παραγωγή ξεχωριστού εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας συνεπάγονται και την κατάρτιση διαφορετικών κριτηρίων για την διαπίστωση του επιπέδου ελληνομάθειας των μαθητών.

Τα διαπιστωτικά κριτήρια που εμπεριέχονται στο παρόν τεύχος είναι αρκετά αναλυτικά και συνοδεύονται από πλήθος παραδειγμάτων, αλλά όχι και από

ένα έστω ενδεικτικό γλωσσικό τεστ. Ωστόσο, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να συμβουλευέται τα γλωσσικά τεστ των τριών επιπέδων, τα οποία συνοδεύουν τη σειρά υλικού ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, που προορίζεται για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας.

Με βάση τα προτεινόμενα κριτήρια, λοιπόν, ο εκπαιδευτικός θα καταρτίζει κάθε φορά το δικό του γλωσσικό τεστ, με τη βοήθεια του οποίου θα διαπιστώνει το επίπεδο ελληνομάθειας των μαθητών του. Με δεδομένο δε, ότι τα κριτήρια βασίζονται σε εγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σ' ένα είδος πιστοποίησης της ελληνομάθειας στη βάση του εγκεκριμένου Προγράμματος Σπουδών.

Μ' άλλα λόγια, ο εκπαιδευτικός που διαπιστώνει ότι ένας μαθητής του πληροί τα κριτήρια ενός συγκεκριμένου επιπέδου ελληνομάθειας, μπορεί να χορηγήσει ένα «Ενδεικτικό Ελληνομάθειας», το οποίο θα έχει ουσιαστικό αντίκρισμα, αφού στηρίζεται σε ένα εγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών².

-
1. Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά. ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006
  2. Το εν λόγω Ενδεικτικό Ελληνομάθειας δε θα πρέπει να συγκρίνεται με το Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας που χορηγείται, μετά από εξετάσεις, από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Το Ενδεικτικό Ελληνομάθειας αποτελεί σχολικό τίτλο.

1.0 Εισαγωγή

Στα σύγχρονα Αναλυτικά Προγράμματα δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη διατύπωση σαφών και ακριβών σκοπών της διδασκαλίας, στόχων της διδακτικής πράξης και στον καθορισμό κριτηρίων ελέγχου του βαθμού επίτευξης, σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, των στόχων της διδασκαλίας και μάθησης.

Στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης ο καθορισμός συγκεκριμένων διδακτικών στόχων αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τον προγραμματισμό και τη μεθοδευση της διδασκαλίας ενός μαθήματος ή μιας διδακτικής ενότητας και για την επιλογή των κατάλληλων διδακτικών μέσων και υλικών. Κατά κάποιο τρόπο, δηλαδή, υποδείχνει τα όργανα και τα μέσα που θα απαιτηθούν για την εκτίμηση/αξιολόγηση της αλλαγής που αναμένεται να επέλθει στη γλωσσική συμπεριφορά του/των μαθητή/μαθητών.

Ο διδακτικός στόχος επισφραγίζεται με τον έλεγχο του βαθμού επίτευξής του. Αυτή η φάση επιτρέπει στον/στην εκπαιδευτικό της τάξης να ενημερώνεται για το βαθμό επιτυχίας της διδασκαλίας του στο σύνολο της τάξης και σε κάθε μαθητή χωριστά. Ο έλεγχος του βαθμού επίτευξης του στόχου είναι μια σύντομη διάρκειας φάση της διδακτικής διαδικασίας που αποβλέπει στο να βεβαιωθεί ο/η εκπαιδευτικός αν ο στόχος του κατακτήθηκε, ώστε να προχωρήσει στον επόμενο στόχο.

Οι σκοποί και οι γλωσσικοί στόχοι του Προγράμματος «*Παιδεία Ομογενών*» παρουσιάζονται αναλυτικά και συστηματοποιημένα στο «*Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Διασπορά*» Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., 2006. Τα κριτήρια επίτευξης των γλωσσικών στόχων των τριών πρώτων επιπέδων διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, που παρουσιάζονται στη συνέχεια, συμπληρώνουν τα Προγράμματα Σπουδών στο κεφάλαιο της περιγραφής των γλωσσικών στόχων κάθε επιπέδου και συνεπώς αποτελούν ουσιαστικό και αναπόσπαστο στοιχείο του προσδιορισμού των γλωσσικών στόχων του Προγράμματος.

Πριν προχωρήσουμε, όμως, στην παρουσίαση κριτηρίων επίτευξης γλωσσικών στόχων του Προγράμματος Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, κρίνουμε σκόπιμο να προσδιορίσουμε το εννοιολογικό περιεχόμενο των όρων σκοπός, στόχος και κριτήριο όπως τα εννοούμε και τα χρησιμοποιούμε εδώ.

2.0 Εννοιολογικό περιεχόμενο των όρων: σκοπός στόχος και κριτήριο

Συνοπτικά θα μπορούσε να λεχθεί ότι οι εκπαιδευτικές επιδιώξεις ενός ατόμου ή συνόλου ατόμων διατυπώνονται σε τρία επίπεδα: *μακροπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα*.

2.1 Οι *μακροπρόθεσμες* εκπαιδευτικές επιδιώξεις αντανakλούν το φιλοσοφικό και κοινωνικό προσανατολισμό της Παιδείας. Διαγράφουν γενικά και αόριστα το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο διεξάγεται το έργο της Αγωγής και Εκπαίδευσης. Τις ανευρίσκουμε διατυπωμένες στους καταστατικούς χάρτες των οργανωμένων κοινωνικών ομάδων. Η γενικότητα και η αοριστία της διατύπωσης της εκπαιδευτικής αυτή επιδίωξης, που αποτελεί το σκοπό της Παιδείας, κάνει ώστε να μην επηρεάζουν άμεσα και συγκεκριμένα την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη.

2.2 Οι *μεσοπρόθεσμες* εκπαιδευτικές επιδιώξεις είναι προσανατολισμός της εκπαίδευσης σύμφωνα τα πορίσματα των διαφόρων επιστημών και ιδιαίτερα των Ανθρωπίνων. Στις επιδιώξεις αυτές περιλαμβάνονται οι σκοποί των διαφόρων βαθμίδων Εκπαίδευσης -Δημοτικής, Μέσης, Τεχνικής- καθώς και των διαφόρων τομέων αγωγής (μουσικής, θρησκευτικής τεχνικής) ή μαθημάτων (Γλώσσας, Γεωγραφίας, Ιστορίας, Φυσικής και Χημείας).

Οι σκοποί αυτοί, αν και διαγράφουν σε πιο στενό πλαίσιο τη διεξαγωγή της εκπαιδευτικής πράξης, δεν καθορίζουν, ωστόσο, με ακρίβεια και σαφήνεια το έργο του εκπαιδευτικού. Είναι γενικοί και αόριστοι και η ερμηνεία τους δύσκολη και πολλές φορές υποκειμενική. Δεν προσφέρονται, επίσης, για συγκεκριμένη καθοδήγηση του εκπαιδευτικού στο διδακτικό του έργο.

2.3 Οι *βραχυπρόθεσμες* εκπαιδευτικές επιδιώξεις είναι συγκεκριμένες προθέσεις του εκπαιδευτικού κατά και για το σχεδιασμό και την εκπλήρωση του έργου του. Είναι ορθολογικής ή τεχνοκρατικής έμπνευσης διατύπωση των εκπαιδευτικών επιδιώξεων με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να υπάρχει μια συνοχή μεταξύ του σχεδιασμού της διδασκαλίας-μάθησης, της επιμόρφωσης των αναγκαίων μέσων διεξαγωγής της και του ελέγχου των αποτελεσμάτων της. Στην περίπτωση αυτή γίνεται λόγος για *αντικειμενικό εκπαιδευτικό στόχο*.

2.4 Στόχος γενικά σημαίνει το συγκεκριμένο σημείο ή αντικείμενο που βρίσκεται στα όρια των αντιληπτικών δυνατοτήτων των αισθητηρίων οργάνων ενός ατόμου, τα οποία προσβάλλει και σχηματίζει, έτσι, σχετική αντίληψη. Το επίθετο αντικειμενικός δηλώνει ότι το σημείο ή αντικείμενο αυτό γίνεται αντιληπτό

ομοιόμορφα από ένα σύνολο ατόμων, δεν επηρεάζεται, δηλαδή, η αντίληψη που σχηματίζουν από τις συνθήκες τους. Όταν τώρα το σημείο αυτό αναφέρεται στην εκπαίδευση, σημαίνει τη συγκεκριμένη, την ορατή απόληξη της εκπαιδευτικής ή διδακτικής πράξης, η οποία γίνεται ομοιόμορφα αντιληπτή από όλα τα ενδιαφερόμενα για αυτή μέρη.

Πιο συγκεκριμένα, *αντικειμενικός διδακτικός στόχος* είναι μια πρόταση που διατυπώνεται πριν από τη διδασκαλία και καθορίζει με τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τις επιθυμητές επιδράσεις της διδασκαλίας στη συμπεριφορά του μαθητή. Προκαθορίζει την αλλαγή που θα πρέπει να επέλθει στη συμπεριφορά του μαθητή, όταν θα έχει ολοκληρωθεί μια διαδικασία μάθησης, μια διδακτική πράξη. Πρόκειται για μια απόφαση που παίρνει ο δάσκαλος, πριν τη διδασκαλία και δηλώνει με ακρίβεια και σαφήνεια, με τρόπο που δεν αφήνει καμία αμφιβολία, πώς πρέπει να συμπεριφέρεται, να αντιδρά ο μαθητής μετά από μια διδακτική εμπειρία. Όταν ο μαθητής είναι ικανός να εκδηλώνει τον προκαθορισμένο τύπο συμπεριφοράς, σημαίνει ότι ο στόχος κατακτήθηκε. Η αναμενόμενη τελική συμπεριφορά του μαθητή, όταν εκδηλώνεται, αποτελεί απόδειξη επίτευξης του στόχου.

Ο σωστά διατυπωμένος στόχος γνωστοποιεί με σαφήνεια και ακρίβεια τις εκπαιδευτικές ή διδακτικές προθέσεις του συντάκτη του εκπαιδευτικού στον αποδέκτη του αναγνώστη. Συντάκτης και αναγνώστης του στόχου σχηματίζουν ταυτόσημη εικόνα της αναμενόμενης τελικής συμπεριφοράς του μαθητή. Για να ικανοποιείται αυτή η βασική απαίτηση, θα πρέπει ο στόχος να ορίζεται *λειτουργικά*, επιχειρησιακά, δηλαδή η αναμενόμενη τελική συμπεριφορά του μαθητή να περιγράφεται με τέτοιους όρους, ώστε να μπορεί να παρατηρηθεί και να μετρηθεί.

3.0 Λειτουργικός ορισμός του στόχου

Ένας στόχος ορίζεται λειτουργικά, αν από το περιεχόμενό του μπορεί να δοθεί απάντηση στα εξής τρία βασικά ερωτήματα:

- Τι θα πρέπει να κάνει ο μαθητής, για να δείξει ότι κατέκτησε το στόχο; Ποιος θα είναι ο τύπος της τελικής συμπεριφοράς του μαθητή;
- Πού θα εκδηλωθεί αυτή η συμπεριφορά; Κάτω από ποιες συνθήκες θα δράσει ο μαθητής για να αποδείξει ότι έμαθε, ότι κατέκτησε το στόχο;
- Σε ποια κριτήρια θα βασισθεί η εκτίμηση του βαθμού επίτευξης του στόχου;

Για να δίνεται απάντηση στο πρώτο από τα παραπάνω ερωτήματα, θα πρέπει να τηρούνται ορισμένοι κανόνες κατά τη διατύπωση του στόχου.

3.1 Συνιστάται ο στόχος να αρχίζει με την έκφραση: *Ο μαθητής να είναι ικανός ή, σε θέση, ή να μπορεί να* και να ακολουθεί ένα ρήμα δηλωτικό ενέργειας, δράσης και μάλιστα λειτουργικό που περιορίζει σημαντικά τις παρερμηνείες και διαφωτίζει σ' ό,τι αφορά το τι θα πρέπει να κάνει ο μαθητής και τη δυνατότητα παρατήρησής του. Ρήματα όπως: *γράφω, απαγγέλλω, ονομάζω ξεχωρίζω, βρίσκω, απαριθμώ, δείχνω* κ.ά. Τι θέλουμε, λόγου χάρη, να δηλώσουμε, όταν λέμε ότι ο μαθητής θα δείξει ότι κατανόησε το περιεχόμενο του αναγνώσματος; Είναι φανερό ότι το ρήμα αυτό (*κατανώ*) δεν δηλώνει την ενέργεια στην οποία θα πρέπει να προβεί ο μαθητής για να δείξει, ότι συνέλαβε το μήνυμα του κειμένου. Αν, βέβαια, είναι απαραίτητο ένα παρόμοιο ρήμα, ελάχιστα δηλωτικό της τελικής συμπεριφοράς του μαθητή, να χρησιμοποιηθεί στη διατύπωση του ορισμού του στόχου, ή αν είμαστε αναγκασμένοι να το χρησιμοποιήσουμε, θα πρέπει να δηλώσουμε, παραθέτοντάς την, τη σημασία με την οποία κάνουμε χρήση του όρου ή του ρήματος.

Ο συντάκτης του διδακτικού στόχου θα πρέπει να διατυπώνει πολλές φορές τον ορισμό του στόχου, ώσπου να φθάσει να γνωστοποιεί καθαρά, με σαφήνεια και ακρίβεια, τα επιδιωκόμενα και αναμενόμενα αποτελέσματα της διδασκαλίας και μάθησης. Ο R. Mager σημειώνει ότι ένας τρόπος για να ελέγξουμε την σαφή και ακριβή διατύπωση του στόχου είναι να μπορούμε να απαντούμε καταφατικά στο εξής ερώτημα: ένα άλλο αρμόδιο πρόσωπο μπορεί, σύμφωνα με τον ορισμό του στόχου, να επιλέγει τους μαθητές που επιτυγχάνουν το στόχο και με τέτοιο τρόπο, ώστε εμείς, οι συντάκτες του στόχου, να είμαστε σύμφωνοι με την επιλογή του;

3.2 Για να είναι ακριβής και σαφής η περιγραφή της τελικής συμπεριφοράς του μαθητή, για να περιγράψει ο στόχος με λεπτομέρεια αυτό που ο μαθητής οφείλει να κάνει για να δείξει ότι επέτυχε το στόχο, θα πρέπει στον ορισμό να δίνεται η ταυτότητα του στόχου, γλωσσικού ή μη γλωσσικού. Μπορούμε, λόγου χάρη, να ζητήσουμε ο μαθητής να απαντήσει προφορικά ή γραπτά, να ιχνογραφήσει, να συνθέσει, να ταξινομήσει, να επιλέξει κ.ά. Ο στόχος: *ο μαθητής να μπορεί να αποδίδει το νόημα του κειμένου*, είναι διατυπωμένος γενικά και αόριστα, γιατί δε μας λέει τι ακριβώς θα κάνει ο μαθητής για να αποδώσει το νόημα του κειμένου. Η τελική συμπεριφορά του, απόδειξη ότι έχει κατανοήσει το κείμενο, θα είναι να δίνει προφορικά ή γραπτά μια περίληψη του περιεχομένου

ή να μετασχηματίζει το πεζό σε ποίημα, ή να ικνογραφεί με αλληλουχία σκηνές από τα εκτιθέμενα ή, ακόμη, να συμπληρώνει ελλειπείς προτάσεις που συνοψίζουν το περιεχόμενο του αναγνώσματος. Ο στόχος αυτός, όπως έχει διατυπωθεί δε δίνει μια σαφή ιδέα για την ακριβή πρόθεση του συντάκτη του. Είναι ίσως έγκυρος άλλα, όπως είναι διατυπωμένος, δεν εξασφαλίζει μια συμφωνία μεταξύ συντάκτη και αναγνώστη αναφορικά με τη αναμενόμενη τελική συμπεριφορά του μαθητή που αποτελεί απόδειξη επίτευξης του στόχου.

Αν όμως ο στόχος οριστεί ως: *Να μπορούν οι μαθητές να βρίσκουν (ή να επιλέγουν) ανάμεσα από ορισμένες προτάσεις αυτή που συνοψίζει πληρέστερα το περιεχόμενο του αναγνώσματος και να αιτιολογούν την επιλογή τους*, τότε η συμπεριφορά του μαθητή, που αποτελεί απόδειξη κατανόησης του κειμένου, δηλώνεται με τρόπο παρατηρήσιμο (επιλέγει την πρόταση που συνοψίζει πληρέστερα το περιεχόμενο). Ο στόχος αυτός περιγράφει την πράξη που θα κάνει ο μαθητής που έχει μάθει κι όχι την ενέργεια του δασκάλου που θα διδάξει. Με άλλα λόγια, ο στόχος διατυπώνεται μαθητοκεντρικά, σε σχέση με τη μαθησιακή συμπεριφορά του μαθητή και όχι δασκαλοκεντρικά, σε σχέση τη διδακτική συμπεριφορά του δασκάλου.

3.3 Η σαφής και ακριβής, όμως, περιγραφή της τελικής συμπεριφοράς του μαθητή δεν αρκεί για να γνωστοποιήσουμε με πληρότητα και χωρίς αμφιβολία τις εκπαιδευτικές μας προθέσεις. Αυτό φαίνεται στον παρακάτω στόχο: *Να μπορεί ο μαθητής να βρίσκει το εμβαδόν μιας τριγωνικής επιφάνειας από ένα αρχιτεκτονικό σχέδιο μιας ορισμένης κλίμακας*. Ο στόχος αυτός περιγράφει την τελική συμπεριφορά, αλλά αφήνει περιθώρια αμφιβολιών. Δεν διευκρινίζεται, παραδείγματος χάριν, αν ο μαθητής θα εργαστεί μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους συμμαθητές, αν θα του επιτραπεί η χρησιμοποίηση βοηθημάτων (πινάκων, χάρακα, υπολογιστικών μηχανών), αν θα αρκεί η σωστή παρουσίαση του τελικού αποτελέσματος ή θα πρέπει ο μαθητής να δικαιολογεί κάθε επιμέρους ενέργεια της διαδικασίας εύρεσης του ζητούμενου.

Γίνεται, έτσι, φανερό, ότι για να ορίζεται με πληρότητα ένας διδακτικός στόχος είναι συχνά απαραίτητο να προσδιορίζονται και οι όροι, κάτω από τους οποίους θα κληθεί ο μαθητής να ενεργήσει για να δείξει ότι πέτυχε το στόχο.

Οι λεπτομέρειες στον καθορισμό της τελικής συμπεριφοράς του μαθητή, με την μνεία των συνθηκών μέσα στις οποίες θα δράσει, πρέπει να φτάνουν ως το σημείο εκείνο που άλλα πρόσωπα να αντιλαμβάνονται εξίσου με το συντάκτη το αναμενόμενο αποτέλεσμα από τη διαδικασία της μάθησης, κι έτσι να αποφεύγονται

διαφωνίες. Οι συνθήκες, το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα εκδηλωθεί η τελική συμπεριφορά του μαθητή αναφέρονται στη χρήση πηγών αναφοράς (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, πίνακες, χάρτες), υλικών, οργάνων και άλλων παρόμοιων.

3.4 Η σαφής και ακριβής περιγραφή του τύπου της τελικής συμπεριφοράς και των συνθηκών κάτω από τις οποίες θα δείξει ο μαθητής ότι έμαθε, δεν είναι, καμία φορά, αρκετά στοιχεία για να είναι λειτουργικός ο στόχος, δηλαδή για να περιγράφει με όρους μετρήσιμης συμπεριφοράς την τελική αντίδραση του μαθητή. Για να καταστεί λειτουργικός, χρειάζεται να δηλώνει και την ποιότητα της εργασίας που αναμένεται από το μαθητή. Αυτό πετυχαίνεται, όταν ο στόχος ορίζει τα κριτήρια που θα εκληφθούν ως τεκμήρια της επίτευξής του. Στον ορισμό του στόχου θα περιλαμβάνονται λέξεις που περιγράφουν τα κριτήρια της αποδεικτικής επίδοσης του μαθητή. Τα κριτήρια αυτά είναι απαιτήσεις που επιτρέπουν την αποδοχή ή απόρριψη της επίδοσης του μαθητή ως τεκμήριο επίτευξης του στόχου. Κριτήρια που συνήθως χρησιμοποιούνται για την περιγραφή της αποδεκτής επίδοσης είναι η ακρίβεια και η ταχύτητα εκδήλωσης της αναμενόμενης τελικής συμπεριφοράς. Για το κριτήριο της ακρίβειας είναι δυνατό να ορίζεται ως κανόνας ένα κατώτατο επίπεδο αποδεκτής επίδοσης ή, αντίθετα, να απαιτείται επίδοση στον ύψιστο βαθμό τελειότητας, χωρίς ανοχή σφάλματος.

Οι παρακάτω στόχοι απεικονίζουν τις περιπτώσεις αυτές:

- α) *Να μπορεί το σύνολο των μαθητών της τάξης να τοποθετεί πάνω σε βουβό χάρτη της Κρήτης στη σωστή τους θέση τα ονόματα των πόλεων που είναι πρωτεύουσες των νομών.*
- β) *Να μπορεί ο μαθητής να αναγνωρίζει από τα σχήματα (φιγούρες) χωρίς κανένα λάθος τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.*
- γ) *Να μπορούν οι μαθητές να ονομάζουν τα νομίματα τουλάχιστον 15 από τις 25 χώρες της Ε.Ε.*
- δ) *Να μπορούν οι μαθητές να χωρίζουν σύμφωνα με τους τέσσερις βασικούς κανόνες του συλλαβισμού, τις συλλαβές μιας πρότασης των πενήντα συλλαβών με ανοχή ενός σφάλματος.*

Από τους παραπάνω στόχους οι δύο πρώτοι ορίζουν το κριτήριο της ακρίβειας στον ύψιστο βαθμό (χωρίς κανένα λάθος), ενώ οι δύο επόμενοι καθορίζουν ένα τουλάχιστο επίπεδο αποδεκτής επίδοσης (τουλάχιστο στις δεκαπέντε από τις εικοσιπέντε ο γ' και με ανοχή ενός σφάλματος στις πενήντα συλλαβές

ο δ'). Το κριτήριο μπορεί να ακριβοπροσδιορίζει τη συχνότητα ή των αριθμών των ορθών απαντήσεων. Για παράδειγμα, τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις ή 90% ορθές απαντήσεις. Μπορεί ακόμη να ορίζει την αναλογία των μαθητών που έχουν κατακτήσει 90% ή 80% των στόχων του προγράμματος. Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για *ατομικά* και στη δεύτερη για *ομαδικά* κριτήρια.

Το άλλο κριτήριο της αποδεκτής επίδοσης, η *ταχύτητα*, όταν θεωρείται ουσιώδες και λαμβάνεται υπόψη, πρέπει να το πληροφορείται εξ αρχής ο μαθητής. Προσδιορίζεται τότε η χρονική διάρκεια που έχει στη διάθεσή του ο μαθητής, για να ενεργήσει και εκδηλώσει την τελική συμπεριφορά που αποτελεί το τεκμήριο της επίτευξης του στόχου. Έτσι, η προσθήκη των χρονικών ορίων μέσα στα οποία θα πρέπει να εκδηλωθεί η αναμενόμενη συμπεριφορά του μαθητή κάνει πιο πλήρη το στόχο. Ο παραπάνω στόχος (γ) μπορεί να οριστεί: *Να μπορούν οι μαθητές της τάξης μου να ονομαάζουν (να γράφουν) σε δύο λεπτά τις πρωτεύουσες τουλάχιστο είκοσι χωρών της Ε.Ε.* Ένα ακόμη παράδειγμα ορισμού στόχου, όπου μνημονεύονται και τα δύο κριτήρια είναι: *Όταν δίνεται μια εικόνα του ανθρώπινου σκελετού κι ένας κατάλογος των οστών του ανθρώπου, να μπορεί ο μαθητής σε 10 λεπτά να αντιστοιχίζει τουλάχιστο σαράντα οστά με τη σωστή τους θέση.* Εξυπακούεται ότι ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αποφασίζει ότι δε θα λαμβάνει υπόψη του μια οι περισσότερες όψεις της απάντησης του μαθητή (π.χ στο χρόνο-διάρκεια παραγωγής της απάντησης, ορισμένους τύπους σφαλμάτων) και πληροφορεί σχετικώς το μαθητή.

Ανακεφαλαιώνοντας τα όσα έχουν λεχθεί ως τώρα σχετικά με τα στοιχεία που ορίζουν το διδακτικό στόχο, θα λέγαμε ότι *διδακτικός στόχος είναι μια πρόταση, η οποία περιγράφει με όρους παρατηρήσιμης και μετρήσιμης συμπεριφοράς α) αυτό που θα κάνει ο μαθητής, όταν κληθεί να δείξει ότι κατέκτησε το στόχο, δηλαδή έμαθε, β) τις σπουδαίες και αναγκαίες συνθήκες (δομένα, περιορισμούς) κάτω από τις οποίες ο μαθητής θα ενεργήσει για να αποδείξει ότι έμαθε και γ) τα κριτήρια με τα οποία θα εκτιμηθεί αν και κατά πόσο ο μαθητής έμαθε.* Είναι, με άλλα λόγια, διδακτικός στόχος μια πρόταση στην οποία ανευρίσκονται τρεις λέξεις ή φράσεις από τις οποίες: η μία δηλώνει την πράξη που θα εκτελέσει ο μαθητής που έχει μάθει το αντικείμενο της διδασκαλίας και μάθησης, η άλλη τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα επιτελέσει την πράξη αυτή και η τελευταία την ποιότητα (ταχύτητα ή και ακρίβεια εκτέλεσης) της πράξης.

Με τη διατύπωση διδακτικών στόχων πετυχαίνεται η μετάβαση από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο, από το γενικό στο μερικό από το άμορφο στο μορφοποιημένο σχήμα των εκπαιδευτικών επιδιώξεων, για το οποίο τηρείται ενήμερος ο μαθητής. *Η στοχοκεντρική διδακτική πράξη* είναι κατανάγκην παιδοκεντρική. Δεν μπορεί να νοηθεί σωστός ορισμός στόχου, χωρίς να αναφέρεται στο μαθητή και χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τις δυνατότητες, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του μαθητή.

4.0 Αντί για επίλογο

Είναι δεδομένο και αποδεκτό ότι κάθε εκπαιδευτικό σύστημα είναι εγγενώς αξιολογικό, πράγμα, που συνεπάγεται την αποδοχή κάποιων *κριτηρίων* σε σχέση με τα οποία μπορεί να γίνεται η *αξιολόγηση*.

Η στενή σχέση που συνδέει την *διδασκαλία* και την *αξιολόγηση* υποχρεώνει τον εκπαιδευτικό να ορίζει πριν από κάθε διδακτική πράξη του τα *κριτήρια* σύμφωνα με τα οποία θα κρίνει και θα αξιολογήσει το/τους μαθητή/τές του. Τα κριτήρια αυτά θα του επιτρέπουν να αποδέχεται ή να αρνείται την απάντηση του μαθητή.

Κάθε διδακτικός στόχος πρέπει να ορίζει το *κριτήριο* ελέγχου του βαθμού επίτευξής του, να προσδιορίζει την απόδειξη που θα ληφθεί υπόψη ως τεκμήριο κατάκτησης του. Επομένως, βασικό και ουσιώδες συστατικό στοιχείο των διδακτικών στόχων αποτελούν τα κριτήρια ελέγχου της επίτευξής του.

Από τα όσα ελέχθησαν στις προηγούμενες παραγράφους γίνεται αντιληπτό ότι η διατύπωση διδακτικών στόχων δεν είναι απλή μηχανική διαδικασία αλλά απαιτεί καλή γνώση της ψυχολογίας του μαθητή, της ψυχολογίας της μάθησης, της επιστημονικής μεθόδου προσέγγισης του αντικειμένου και, φυσικά, συμμόρφωση, με τους κανόνες που διέπουν τη συγγραφή και διατύπωσή τους.

Η παρουσίαση των *Κριτηρίων επίτευξης γλωσσικών διδακτικών στόχων του προγράμματος σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*, στις επόμενες σελίδες, αποσκοπεί αφενός μεν να δώσει στον/στην εκπαιδευτικό ένα εργαλείο για τη διαπίστωση του βαθμού επίτευξης των γλωσσικών στόχων από το/τους μαθητή/τές του και αφετέρου να αποτελέσει για τον ίδιο ένα οδηγό για τη διατύπωση διδακτικών στόχων πιο σύστοιχων προς τις γλωσσικές ικανότητες (αρχικό επίπεδο) των μαθητών του.

Μιχάλης .Ι. Βάμβουκας

.....

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΩΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

(1^ο και 2^ο έτος/τάξη)

.....

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα κριτήρια και τα παραδείγματα που ακολουθούν δεν ισοδυναμούν με γλωσσικό τεστ, αλλά αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία θα στηρίζεται, κάθε φορά, ο εκπαιδευτικός για να καταρτίσει τα δικά του τεστ με τα οποία θα αξιολογεί και θα πιστοποιεί, αν οι μαθητές του έχουν πετύχει τους στόχους του κάθε επιπέδου ελληνομάθειας.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να συμβουλευτεί τα γλωσσικά τεστ που συνοδεύουν τη σειρά του εκπαιδευτικού υλικού «Πράγματα και Γράμματα».

Πρώτο σχολικό έτος (1^η τάξη)

Προφορικός λόγος

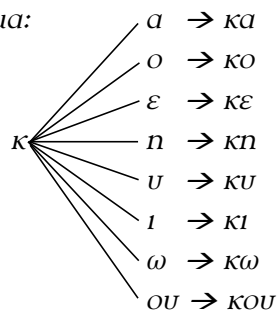
1. Να είναι ικανός ο μαθητής να αναλύει δισύλλαβες και τρισύλλαβες λέξεις προφορικά χτυπώντας παλαμάκια σε κάθε συλλαβή.

Παράδειγμα: ώρα, σκύλος, στρατός, ελάφι, καράβι

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Πολύ καλά)
τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Καλά)

2. Να είναι ικανός ο μαθητής να συνδυάζει προφορικά σύμφωνα με όλα τα φωνήεντα της Ν. Ε και να σχηματίζει συλλαβές.

Παράδειγμα:

Κριτήριο επιτυχίας: σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με όλα τα φωνήεντα (Άριστα)
σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με έξι-επτά φωνήεντα (Πολύ καλά)
σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με τέσσερα-πέντε φωνήεντα (Καλά)

3. Να είναι σε θέση ο μαθητής να συνθέτει προφορικά συλλαβές και να σχηματίζει λέξεις.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή ενώσει τις συλλαβές και να σχηματίσει λέξεις

Ντο μά τα → ..... που λί → .....

Χε λώ να → ..... χέ ρι → .....

ώ ρα → ..... τρα πέ ζι → .....

Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

4. Να έχει συνειδητοποιήσει ο μαθητής τη διπλή προφορά των δίψηφων
[εϋ] → (εβ ή εφ) → και [αυ] → (αβ ή αφ)

Παράδειγμα: δίνονται στο μαθητή οι λέξεις Δευτέρα, αυλή, ναύτης, αυτοκίνητο, αυγή και ο μαθητής καλείται να προφέρει σωστά τις λέξεις.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Πολύ καλά)
τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Καλά)

5. Να είναι ικανός ο μαθητής να προφέρει λέξεις που περιέχουν τα δίψηφα σύμφωνα μπ, γκ, γγ, ντ, τσ, τζ.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος δείχνει στο μαθητή μια καρτέλα που απεικονίζει μια μπάλα, μία τσάντα, ένα μπαλόνι, ένα φεγγάρι, μια πετσέτα, ένα τζάκι, μια ντομάτα αντίστοιχα και ζητάει από το μαθητή να πει τι βλέπει στην εικόνα.

Κριτήριο επιτυχίας: επτά σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
έξι σωστές απαντήσεις στις επτά εντολές (Πολύ καλά)
πέντε σωστές απαντήσεις στις επτά εντολές (Καλά)

6. Να είναι ικανός ο μαθητής να μεταφέρει προφορικά λέξεις και απλές προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντίστροφα.

Παράδειγμα:	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
	ο λαγός →	.....
	η φωνή →	.....
	το μολύβι →	.....
	.....	← οι μπάλες
	Το παιδί παίζει μπάλα →	.....
	.....	← Οι μαθητές γράφουν
	Η μπανάνα είναι κίτρινη →	.....

Κριτήριο επιτυχίας: επτά-έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις επτά δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τρεις-δύο σωστές απαντήσεις στις επτά δοκιμασίες (Καλά)

7. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί τις σωστές λέξεις ή εκφράσεις σε συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας.

Παράδειγμα:	πότε λέμε σε κάποιον	Χρόνια πολλά!
		Περαστικά!
		Καλή όρεξη!
		Καλησπέρα!
		Καληνύχτα!
		Καλώς όρισες!

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι ερωτήσεις (Άριστα)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Πολύ καλά)
 δύο σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Καλά)

8. Να μπορεί ο μαθητής να σχηματίζει φράσεις με οικείες λέξεις που του δίνονται.

Παράδειγμα: Πες μου μια πρόταση: α) με τη λέξη μπάλα
β) με τη λέξη τραπέζι
γ) με τη λέξη μπτέρα
δ) με τη λέξη αγόρι
στ) με τη λέξη γάλα

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστά δομημένες φράσεις στις έξι εντολές (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστά δομημένες φράσεις στις έξι εντολές (Πολύ καλά)
δύο-μία σωστά δομημένες φράσεις στις έξι εντολές (Καλά)

9. Να είναι ικανός ο μαθητής να διακρίνει και να προφέρει σωστά λέξεις με φωνολογική συγγένεια.

Παράδειγμα: Δίνονται στο μαθητή τα παρακάτω ζευγάρια λέξεων και ο μαθητής καλείται να τις προφέρει σωστά με παράλληλη κίνηση του χεριού που ακολουθεί τον τονισμό.

λεμόνια – λεμονιά	ζακέτα – ρακέτα
γέρος – γερός	ζυμάρι – θυμάρι
σαλάμι – καλάμι	κάλτσα – σάλτσα
πόδια – ποδιά	άστρο – κάστρο
σούπα – σκούπα	έβρεχε – έτρεχε

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Καλά)

10. Να είναι σε θέση ο μαθητής βλέποντας μια εικόνα που παριστάνει ένα πρόσωπο να κάνει κάτι, (π.χ. να τηλεφωνεί, να γράφει, να κοιτάζει την οθόνη

ηλεκτρονικού υπολογιστή, να διαβάζει ένα βιβλίο) να παράγει προφορικά μία τουλάχιστον πλήρη πρόταση (Υ.Ρ.Α. → Ένα παιδί διαβάζει ένα βιβλίο).

*Κριτήριο επιτυχίας: Αν η πρόταση περιέχει τους τρεις όρους (Άριστα)
 Αν η πρόταση περιέχει τους δύο όρους (Πολύ καλά)
 Αν η πρόταση περιέχει έναν όρο (Καλά)*

11. Βλέποντας ο μαθητής μια εικόνα που παριστάνει δύο ή περισσότερα πρόσωπα να κάνουν κάτι (π.χ. δύο παιδιά παίζουν μπάσκετ, δύο παιδιά παίζουν στην άμμο) να μπορεί να παράγει τουλάχιστον μια πλήρη πρόταση στον πληθυντικό αριθμό.

*Κριτήριο επιτυχίας: Αν η πρόταση περιέχει τους τρεις όρους (Άριστα)
 Αν η πρόταση περιέχει τους δύο όρους (Πολύ καλά)
 Αν η πρόταση περιέχει έναν όρο (Καλά)*

12. Να μπορεί ο μαθητής να ονομάζει τα μέλη μιας οικογένειας (πατέρα, μητέρα, αγόρι και κορίτσι) που κάθονται γύρω από ένα τραπέζι και πίνουν ή τρώνε κάτι.

*Κριτήριο επιτυχίας: α) Αν απαριθμεί και ονομάζει τα τέσσερα μέλη ή την οικογένεια συμπεριληπτικά β) το τραπέζι γ) αν αναφέρει την κατάσταση (κάθονται) και δ) την ενέργεια των προσώπων (πίνουν ή τρώνε κάτι) (Άριστα)
 Αν περιγράφονται τρία από τα τέσσερα διδόμενα στοιχεία του εικονογραφήματος (Πολύ καλά)
 Αν περιγράφονται τα δύο στοιχεία (Καλά)*

13. Να είναι σε θέση ο μαθητής να κατανοεί ακουστικά απλές φράσεις, δείχνοντας το εικονογράφημα που αντιστοιχεί στη φράση που ακούει.

*Παράδειγμα: εικονογραφήματα → ένα βιβλίο, ένα μολύβι, μία τσάντα
 → μια τσάντα, ένα βιβλίο, ένα μολύβι
 → ένα μολύβι, μία τσάντα, ένα βιβλίο*

Ο δάσκαλος λέει: Το βιβλίο είναι ανάμεσα στην τσάντα και στο μολύβι.
Η τσάντα είναι ανάμεσα στο μολύβι και το βιβλίο.
Το μολύβι είναι ανάμεσα στην τσάντα και το βιβλίο.
Το βιβλίο είναι μπροστά από το μολύβι και την τσάντα.
Η τσάντα είναι μπροστά από το βιβλίο και το μολύβι.
Το μολύβι είναι μπροστά από την τσάντα και το βιβλίο.
Η τσάντα είναι πίσω από βιβλίο και το μολύβι.
Το μολύβι είναι πίσω από την τσάντα και το βιβλίο.
Το βιβλίο είναι πίσω από το μολύβι και την τσάντα.

Κριτήριο επιτυχίας: Αν ο μαθητής ανταποκρίνεται σωστά σε οκτώ-εννιά φράσεις (Άριστα)
Αν ο μαθητής ανταποκρίνεται σωστά σε έξι-επτά φράσεις (Πολύ καλά)
Αν ο μαθητής ανταποκρίνεται σωστά σε τέσσερις-πέντε φράσεις (Καλά)

14. Να είναι ικανός ο μαθητής να διαβάζει και να κατανοεί απλές φράσεις, δείχνοντας το εικονογράφημα που αντιστοιχεί στη φράση που διαβάζει.

Παράδειγμα: Η γάτα είναι πάνω στο τραπέζι.
Η γάτα είναι κάτω από την καρέκλα.
Η μητέρα ποτίζει τα λουλούδια.
Ο πατέρας σκαλίζει τα λουλούδια.

Κριτήριο επιτυχίας: τέσσερις σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

Γραπτός λόγος

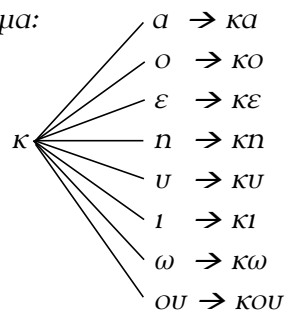
15. Να είναι ικανός ο μαθητής να αναλύει δισύλλαβες και τρισύλλαβες γραπτές λέξεις βάζοντας παύλες κάτω από τις συλλαβές.

Παράδειγμα: ώρα, σκύλος, στρατός, ελάφι, καράβι

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Πολύ καλά)
τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε εντολές (Καλά)

16. Να είναι ικανός ο μαθητής να συνδυάζει γραπτά σύμφωνα με όλα τα φωνήεντα της Ν. Ε και να σχηματίζει συλλαβές.

Παράδειγμα:

Κριτήριο επιτυχίας: σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με όλα τα φωνήεντα (Άριστα)
σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με έξι-επτά φωνήεντα (Πολύ καλά)
σωστός συνδυασμός ενός συμφώνου με τέσσερα-πέντε φωνήεντα (Καλά)

Το παιδί παίζει μπάλα →

← Οι μαθητές γράφουν

Η μπανάνα είναι κίτρινη →

Κριτήριο επιτυχίας: επτά-έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις επτά δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 τρεις-δύο σωστές απαντήσεις στις επτά δοκιμασίες (Καλά)

20. Να είναι ικανός ο μαθητής να αναγνωρίζει το γραμματικό γένος ενός ουσιαστικού συμπληρώνοντας το σωστό οριστικό άρθρο μπροστά.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος εκφωνεί μια-μία τις παρακάτω λέξεις, χωρίς άρθρο και ζητάει από το μαθητή να τις επαναλαμβάνει προσθέτοντας το άρθρο τους.

- ποδήλατο	- ουρανός	- δάσκαλος
- θάλασσα	- παππούς	- παιδί
- βαλίτσα	- καράβι	- πατρίδα

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα-οκτώ σωστές απαντήσεις σε οκτώ εντολές (Άριστα)
 επτά-έξι σωστές απαντήσεις στις εννέα εντολές (Πολύ καλά)
 πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις εννέα εντολές (Καλά)

21. Να μπορεί ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά το αόριστο άρθρο (ένας, μία, ένα).

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να συμπληρώσει προφορικά τα κενά με τα ένας, μία, ένα στις παρακάτω προτάσεις:

Έχω ..... φίλη που τη λένε Χριστίνα.

Θα ήθελα να έχω ..... ποδήλατο.

Σήμερα αγόρασα ..... εφημερίδα.

..... άνθρωπος έβγαλε βόλτα το σκύλο του.

Χθες ..... κύριος με ρώτησε πώς με λένε.

Το πρωί έφαγα ..... μίλο.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

22. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει σωστά τις καταλήξεις των ουδέτερων ουσιαστικών σε -ι, των αρσενικών σε -ης και των θηλυκών σε -η.

Παράδειγμα: ζητείται από τους μαθητές να συμπληρώσουν τα κενά

ο μαναβ _ _	η φων _	το καράβ _
ο μαθητ _ _	η βροχ _	το κουτ _
ο στρατιώτ _ _	η ζέστ _	το σπίτ _

Κριτήριο επιτυχίας: εννιά-οκτώ σωστές απαντήσεις σε εννιά δοκιμασίες (Άριστα)
επτά-έξι σωστές απαντήσεις στις εννιά δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις εννιά δοκιμασίες (καλά)

23. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί τα ρήματα στο σωστό πρόσωπο αντιστοιχίζοντάς τα με τις προσωπικές αντωνυμίες.

Παράδειγμα:

	ποιος κάνει τι	
εγώ	•	• γράφεις
εσύ	•	• γράφουν
αυτός /αυτή	•	• γράφετε
εμείς	•	• γράφει
εσείς	•	• γράφω
αυτοί /αυτές	•	• γράφουμε

Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

24. Να είναι ικανός ο μαθητής να περνά από τα κεφαλαία προς τα μικρά γράμματα της αλφαβήτας και αντίστροφα.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να γράψει τις παρακάτω λέξεις χρησιμοποιώντας μικρογράμματα ή μεγαλογράμματα γραφή αντίστοιχα

ΟΥΡΑΝΟΣ →..... παντελόνι →.....
ΔΟΝΤΙ →..... ποδήλατο →.....
ΒΡΑΔΥ →..... κορίτσι →.....
ΚΟΥΖΙΝΑ →..... αυτοκίνητο →.....

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

25. Να είναι σε θέση ο μαθητής να προφέρει και να γράφει σωστά λέξεις που περιέχουν ζ και σ αντίστοιχα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει το σ ή το ζ στις ακόλουθες λέξεις και στη συνέχεια να τις διαβάσει μεγαλόφωνα

Κό_μος, καθαρί_ω, μα_ί, _υμάρι, διαμέρι_μα, _άχαρη

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο-μία σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

26. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί τα τοπικά επιρρήματα και να τοποθετείται στο χώρο.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει τις προτάσεις που ακολουθούν με το κατάλληλο επίρρημα (μέσα, πάνω, κάτω, έξω)

Το πιάτο είναι ..... στο τραπέζι

Τα βιβλία είναι ..... στην τσάντα

Τα παπούτσια είναι ..... από το κρεβάτι

Το αυτοκίνητο είναι ..... από το γκαράζ

Κριτήριο επιτυχίας: τέσσερις σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Πολύ καλά)

δύο σωστές απαντήσεις στις τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

27. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει σωστά τις καταλήξεις των ρημάτων α' συζυγίας του ενεστώτα στο α' και β' πρόσωπο του ενικού.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει τις καταλήξεις των ρημάτων

εγώ χορεύ..... εσύ χορεύ.....

εγώ μαζεύ..... εσύ μαζεύ.....

εγώ διαβάζ..... εσύ διαβάζ.....

εγώ φωνάζ..... εσύ φωνάζ.....

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)

έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)

τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

28. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γνωρίζει και να χρησιμοποιεί στο λόγο του τα βασικά χρώματα (κόκκινο, πράσινο, κίτρινο, γαλάζιο, μπλε).

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει το σωστό χρώμα στις παρακάτω προτάσεις

Ο ουρανός είναι .....

Η μπανάνα είναι .....

Τα φύλλα του δέντρου είναι .....

Το αίμα είναι .....

Η θάλασσα είναι .....

Το λεμόνι είναι .....

Το κεράσι είναι .....

Το γκαζόν είναι .....

*Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)*

29. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γράφει χωρίς κανένα λάθος το όνομά του.

*Κριτήριο επιτυχίας: Κανένα λάθος (Άριστα)
Ένα λάθος (Πολύ καλά)
Δύο λάθη (Καλά)*

30. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει λέξεις που έχουν πλήρη φωνηματικό-γραφηματική αντιστοιχία.

*Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να γράψει σωστά τις παρακάτω λέξεις:
γάτα, ανανάς, σαλάτα πατάτες, γάτες*

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)

τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε δοκιμασίες (Πολύ καλά)

τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε δοκιμασίες (Καλά)

31. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γράφει φωνητικά το επώνυμό του, το όνομα του πατέρα και της μητέρας του.

Κριτήριο επιτυχίας: Όταν παριστάνονται όλα τα γραφήματα (Άριστα)

Όταν λείπουν δύο γραφήματα (Πολύ καλά)

Όταν λείπουν τρία γραφήματα (Καλά)

32. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γράφει φωνητικά λέξεις του λεξιλογίου του 2^{ου} και 3^{ου} τεύχους.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να γράψει τις παρακάτω λέξεις: άλογο, φωλιά ψάρι, κάστανο, εφημερίδα

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε επιτυχείς απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)

τέσσερις επιτυχείς απαντήσεις στις πέντε δοκιμασίες (Πολύ καλά)

τρεις επιτυχείς απαντήσεις στις πέντε δοκιμασίες (Καλά)

33. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά το βοηθητικό ρήμα είμαι σε όλα τα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού.

Παράδειγμα: Εγώ είμαι καλός μαθητής

Εσύ ..... καλός μαθητής

Αυτός ..... καλός μαθητής

Εμείς ..... καλοί μαθητές

Εσείς ..... καλοί μαθητές

Αυτοί ..... καλοί μαθητές

*Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)*

34. Να είναι σε θέση ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά τα άρθρα *n* και *οι* των θηλυκών ουσιαστικών στον ενικό και πληθυντικό αντίστοιχα.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να βάλει μπροστά από τις παρακάτω λέξεις το κατάλληλο άρθρο (n, οι).

- .... τσάντα*
- .... φωνές*
- .... μπάλες*
- .... θάλασσα*
- .... πετσέτα*
- .... βαλίτσες*

*Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)*

Δεύτερο σχολικό έτος (2^η τάξη)

Προφορικός λόγος

1. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει την αντίθετη σημασία μιας σειράς λέξεων λέγοντας λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να πει ή να αντιστοιχίσει τις λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

καλός	•	•	κάτω
πάνω	•	•	άσχημα
ωραία	•	•	κακός
εύκολα	•	•	κοντά
μακριά	•	•	δύσκολα
νέος	•	•	μεγάλος
μικρός	•	•	έξω
χαρούμενος	•	•	γέρος
μέσα	•	•	καινούριος
παλιός	•	•	λυπημένος

*Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)*

2. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει μια σειρά λέξεων που έχουν την ίδια σημασία λέγοντας τις συνώνυμες τους.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να λέει ή να αντιστοιχίζει τις λέξεις που έχουν την ίδια σημασία.

νυχτώνει	•	•	αέρας
καράβι	•	•	φουστάνι

φόρεμα	•	•	λευκό
χρήματα	•	•	βραδιάζει
άσπρο	•	•	πλοίο
άνεμος	•	•	βλέπω
λύπη	•	•	ήσυχος
κατάστημα	•	•	στενοχώρια
φρόνιμος	•	•	μαγαζί
κοιτάζω	•	•	λεφτά

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

3. Να μπορεί ο μαθητής να σχηματίζει προφορικά υποκοριστικά ονόματα σε -ίτσα, -ούλα, -άκι.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να σχηματίσει τα υποκοριστικά των παρακάτω λέξεων με παραγωγικές καταλήξεις (-άκι -ούλα -ίτσα)

αγκαλιά →	τραπέζι → .....
φωλιά →	κουτί → .....
μπλιά →	νύφη → .....
σπίτι →	Άννα → .....
αγόρι →	λέξη → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

4. Να είναι σε θέση ο μαθητής να μεταφέρει προφορικά απλές προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα.

<i>Παράδειγμα: Ενικός αριθμός</i>	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>
<i>Ο μαθητής πηγαίνει στο σχολείο</i>	<i>→ .....</i>
<i>Το πουλί πετάει στον ουρανό</i>	<i>→ .....</i>
<i>Το μήλο είναι κόκκινο</i>	<i>→ .....</i>
<i>.....</i>	<i>← Τα τετράδια είναι πάνω στα θρανία.</i>
<i>.....</i>	<i>← Τα ψάρια κολυμπούν στο νερό.</i>
<i>.....</i>	<i>← Τα παιδιά παίζουν μπάλα.</i>

*Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)*

5. Να μπορεί ο μαθητής περιγράφει μια εικονογραφημένη ιστορία με δύο σκηνές και μία άλλη με τρεις σκηνές.

*Παράδειγμα: Ένα παιδί είναι στο κρεβάτι του. Το ίδιο παιδί πλένεται στο νιπτήρα.
Ένα παιδί είναι στο τραπέζι. Τρώει ένα γλυκό. Πλένει τα δόντια του.*

*Κριτήριο επιτυχίας: τρεις σωστά δομημένες φράσεις για κάθε εικόνα (Άριστα)
δύο σωστά δομημένες φράσεις για κάθε εικόνα (Πολύ καλά)
μία σωστά δομημένη φράση για κάθε εικόνα (Καλά)*

6. Να είναι ικανός ο μαθητής να μετατρέπει προφορικά φράσεις από τον Ενεστώτα (τώρα) στον Αόριστο (χθες) και το αντίστροφο.

*Παράδειγμα:
Τώρα παίζω με τα παιχνίδια μου → Χθες .....*

Χθες ζωγράφισα ένα σπίτι	→ Τώρα .....
Τώρα διαβάζω ένα παραμύθι	→ Χθες .....
Τώρα ποτίζω τα λουλούδια	→ Χθες .....
Χθες έφαγα μια σοκολάτα	→ Τώρα .....
Χθες έκανα μπάνιο	→ Τώρα .....

Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

7. Να είναι ικανός ο μαθητής να παρουσιάζεται προφορικά, όταν του ζητείται.

Παράδειγμα: Πώς σε λένε;

Πόσων χρονών είσαι;

Τι χρώμα έχουν τα μαλλιά σου;

Ποιο είναι το αγαπημένο σου σπορ;

Αδέλφια έχεις; Αν ναι, πόσα και πώς τα λένε;

Κριτήριο αξιολόγησης: πέντε δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες στις πέντε δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες στις πέντε δοκιμασίες (Καλά)

8. Να είναι ικανός ο μαθητής να ονομάζει, με τη σειρά, τις ημέρες της εβδομάδας.

Κριτήριο αξιολόγησης: Να ονομάζει με τη σειρά και τις επτά ημέρες χωρίς λάθη και παραλείψεις (Άριστα)
ένα λάθος (Πολύ καλά)
δύο-τρία λάθη (Καλά)

9. Να είναι σε θέση ο μαθητής να παράγει σύνθετες λέξεις.

Παράδειγμα: Ο μαθητής ακούγοντας ή βλέποντας δύο λέξεις φτιάχνει μια σύνθετη

- σπίτι + νοικοκυρά →
- γλυκός + ξινός →
- ανεβαίνω + κατεβαίνω →
- κοντός + χοντρός →
- χιόνι + πόλεμος →
- γαλάζιος + πράσινος →
- πηγαίνω + έρχομαι →
- μαχαίρια + πιρούνια →
- άσπρος + μαύρος →
- ανοίγω + κλείνω →

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

10. Να είναι σε θέση ο μαθητής να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τη γενική κτητική των ονομάτων.

Παράδειγμα: δίνονται στο μαθητή δύο ονόματα στην ονομαστική και καλείται να βάλει το δεύτερο όνομα στη γενική και να σχηματίσει απλές προτάσεις.

- Το φόρεμα – η Μαρία → Το φόρεμα της Μαρίας είναι όμορφο.
- το βιβλίο – ο μαθητής → .....
- το καπέλο – ο παππούς → .....
- η τσάντα – η μαμά → .....
- ο σκύλος – ο Γιάννης → .....
- το σπίτι – ο θείος → .....
- το γραφείο – η Ελένη → .....

η φωλιά – το πουλί → .....
το αυτοκίνητο – ο πατέρας → .....
ο κήπος – το σπίτι → .....
το χωριό – η γιαγιά → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

11. Να μπορεί ο μαθητής να λέει σωστά τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να πει ή να συμπληρώσει τα κενά των παρακάτω προτάσεων με το κατάλληλο αριθμητικό
Ο Ιανουάριος είναι ο (1^{ος}) ..... μήνας του χρόνου
Του χρόνου θα πάω στην (3^η) ..... τάξη
Ο χρόνος έχει (4) ..... εποχές και (12) ..... μήνες
Η εβδομάδα έχει (7) ..... ημέρες
Αυτό είναι το (2^ο) ..... τoστ που τρώω σήμερα.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

12. Να μπορεί ο μαθητής να απαντά σε ερωτήσεις σχετικές με την επαγγελματική δραστηριότητα προσώπων.

Παράδειγμα: Τι δουλειά κάνει ο κρεοπώλης;
Τι δουλειά κάνει ο μανάβης;
Τι δουλειά κάνει ο /η νοσοκόμος /α;
Πώς λέμε αυτόν που πουλάει άνθη;
Πώς λέγεται αυτός που μοιράζει γράμματα στα σπίτια;

*Πώς λέγεται αυτός που φτιάχνει και πουλάει γλυκά;
Τι δουλειά κάνει ο βενζινοπώλης;
Τι δουλειά κάνει ο βιβλιοπώλης;
Πώς λέμε αυτόν που παίζει στο θέατρο και στον κινηματογράφο;
Πώς λέμε αυτόν που φυλάει το δάσος;*

*Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννέα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Καλά)*

13. Να μπορεί ο μαθητής να απαντά προφορικά στο ερωτηματολόγιο:

- α) Πόσων χρονών είσαι;*
- β) Σε ποια τάξη του ελληνικού σχολείου πηγαίνεις;*
- γ) Ποιες μέρες της εβδομάδας έρχεσαι στο ελληνικό σχολείο;*
- δ) Ποια ώρα αρχίζουν και ποια ώρα τελειώνουν τα μαθήματα στο ελληνικό σχολείο;*
- ε) Ποια μαθήματα σου αρέσουν πιο πολύ;*
- στ) Όταν είσαι στο σπίτι και δεν ασχολείσαι με τα μαθήματά σου, τι σου αρέσει να κάνεις;*

*Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Καλά)*

14. Να μπορεί να αφηγηθεί προφορικά και με χρονολογική σειρά τις πράξεις ενός μαθητή από την αφύπνιση έως την αναχώρησή του για το σχολείο.

Παράδειγμα: ξυπνώ, πλένομαι, παίρνω το πρωινό μου (πίνω, τρώω) πηγαίνω στη στάση του λεωφορείου

*Κριτήριο αξιολόγησης: Αν αφηγείται με χρονολογική σειρά τρεις-τέσσερις ενέργειες (Άριστα)
Αν αφηγείται με χρονολογική σειρά δύο-τρεις ενέργειες (Πολύ καλά)
Αν αφηγείται με χρονολογική σειρά μια ενέργεια (Καλά)*

15. Να μπορεί ο μαθητής να ονομάζει τις λειτουργίες των διαφόρων μερών ενός σπιτιού ή δημόσιων χώρων.

*Παράδειγμα: Τι κάνουμε στην κουζίνα ενός σπιτιού;
Τι κάνουμε στο σαλόνι ενός σπιτιού;
Τι κάνουμε στην τραπεζαρία ενός σπιτιού;
Τι κάνουμε στην κρεβατοκάμαρα ενός σπιτιού;
Τι κάνουν οι άνθρωποι στην εκκλησία;
Τι κάνουν οι δάσκαλοι στα σχολεία;
Γιατί οι άνθρωποι φτιάχνουν πισίνες και γήπεδα;
Γιατί έχουμε τα λιμάνια και τα αεροπλάνα;
Γιατί έχουμε τα νοσοκομεία;
Τι δουλειές κάνουν οι αστυνομικοί;*

*Κριτήριο αξιολόγησης: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα ερωτήσεις (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα ερωτήσεις (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα ερωτήσεις (Καλά)*

Γραπτός λόγος

16. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει την αντίθετη σημασία μιας σειράς λέξεων αντιστοιχίζοντας λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να πει ή να αντιστοιχίσει τις λέξεις που έχουν αντίθετη σημασία.

καλός	•	•	κάτω
πάνω	•	•	άσχημα
ωραία	•	•	κακός
εύκολα	•	•	κοντά
μακριά	•	•	δύσκολα
νέος	•	•	μεγάλος
μικρός	•	•	έξω
χαρούμενος	•	•	γέρος
μέσα	•	•	καινούριος
παλιός	•	•	λυπημένος

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

17. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει τη συνωνυμία μιας σειράς λέξεων αντιστοιχίζοντας τις συνώνυμες τους.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να λέει ή να αντιστοιχίσει τις λέξεις που έχουν την ίδια σημασία.

νυχτώνει	•	•	αέρας
καράβι	•	•	φουστάνι
φόρεμα	•	•	λευκό
χρήματα	•	•	βραδιάζει
άσπρο	•	•	πλοίο
άνεμος	•	•	βλέπω

λύπη	•	•	ήσυχος
κατάστημα	•	•	στενοχώρια
φρόνιμος	•	•	μαγαζί
κοιτάζω	•	•	λεφτά

*Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)*

18. Να μπορεί ο μαθητής να σχηματίζει γραπτά υποκοριστικά ονόματα σε -ίτσα, -ούλα, -άκι.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να σχηματίσει τα υποκοριστικά των παρακάτω λέξεων με παραγωγικές καταλήξεις (-άκι -ούλα -ίτσα)

αγκαλιά →	τραπέζι → .....
φωλιά →	κουτί → .....
μπλιά →	νύφη → .....
σπίτι →	Άννα → .....
αγόρι →	λέξη → .....

*Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)*

19. Να είναι σε θέση ο μαθητής να μεταφέρει γραπτά απλές προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα.

<i>Παράδειγμα: Ενικός αριθμός</i>	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>
Ο μαθητής πηγαίνει στο σχολείο →	
Το πουλί πετάει στον ουρανό →	
Το μύλο είναι κόκκινο →	

- ..... ← Τα τετράδια είναι πάνω στα θρανία.
..... ← Τα ψάρια κολυμπούν στο νερό.
..... ← Τα παιδιά παίζουν μπάλα.

*Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)*

20. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει, χωρίς κανένα λάθος, το ονοματεπώνυμό του και τα ονόματα των γονιών του (πατέρα και μητέρα του).

*Κριτήριο επιτυχίας: κανένα λάθος στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Άριστα)
ένα-δύο λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τρία-τέσσερα λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Καλά)*

21. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει σωστά απλές φράσεις όπως:

*Η γάτα έφαγε το ψάρι.
Η σαλάτα είναι νόστιμη.
Το φαγητό δεν έχει αλάτι.*

*Κριτήριο επιτυχίας: κανένα λάθος στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Άριστα)
ένα-δύο λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τρία-τέσσερα λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Καλά)*

22. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει φωνητικά απλές φράσεις.

*Παράδειγμα: Ο δάσκαλος υπαγορεύει στο μαθητή τις παρακάτω φράσεις:
Το Σάββατο πηγαίνω στο ελληνικό σχολείο.
Το καλοκαίρι θα πάμε διακοπές στην Ελλάδα.
Κάθε Κυριακή πηγαίνουμε στην εκκλησία.*

Κριτήριο επιτυχίας: κανένα φωνολογικό λάθος στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Άριστα)
ένα-δύο φωνολογικά λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τρία-τέσσερα φωνολογικά λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Καλά)

23. Να είναι ικανός ο μαθητής να χωρίζει τα ονόματα σε αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να γράψει τις παρακάτω λέξεις μαζί με το άρθρο τους στη στήλη που ταιριάζει (η καρέκλα, η γιαγιά, ο γιατρός, η φωνή, το κρέας, το δάσος, το βουνό, ο πατέρας, ο καναπές, το σπίτι)

Αρσενικά	θηλυκά	ουδέτερα
----------	--------	----------

Κριτήριο επιτυχίας: εννιά-δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
επτά-οκτώ σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε-έξι σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

24. Να είναι ικανός ο μαθητής να βάζει λέξεις στη σειρά και να σχηματίζει προτάσεις με νόημα.

Παράδειγμα:

/ Η / γάτα / έριξε / βάζο / το / → .....
/ Η / είναι / καλή / Μαρία / μαθήτρια / → .....
/ Τα / παίζουν / παιδιά / μπάλα / → .....
/ ποδήλατο / ένα / Έχω / ωραίο / → .....
/ Ο / δουλειά / είναι / πατέρας / στην / → .....

Κριτήριο αξιολόγησης: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
(Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες
(Καλά)

27. Να είναι ικανός ο μαθητής να μετατρέπει γραπτά φράσεις από τον Ενεστώτα (τώρα) στον Αόριστο (χθες) και το αντίστροφο.

Παράδειγμα: Τώρα παίζω με τα παιχνίδια μου → Χθες .....
Χθες ζωγράφισα ένα σπίτι → Τώρα .....
Τώρα διαβάζω ένα παραμύθι → Χθες.....
Τώρα ποτίζω τα λουλούδια → Χθες.....
Χθες έφαγα μια σοκολάτα → Τώρα.....
Χθες έκανα μπάνιο → Τώρα.....

Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

28. Να είναι ικανός ο μαθητής να αναγνωρίζει συγγενικές λέξεις (λέξεις της ίδιας οικογένειας).

Παράδειγμα: Βάλε σε κύκλο τις λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.
(αέρας, σπιτονοικοκύρης, θαλασσινός, καυσαέριο, σπιτικός, θάλασσα, αέρινος, σπίτι, θαλασσίς, αεροπλάνο)

Κριτήριο αξιολόγησης: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
(Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες
(Πολύ καλά)

έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες
(Καλά)

29. Να είναι ικανός ο μαθητής να παρουσιάζεται γραπτά, όταν του ζητείται.

Παράδειγμα: Πώς σε λένε;

Πόσων χρονών είσαι;

Τι χρώμα έχουν τα μαλλιά σου;

Ποιο είναι το αγαπημένο σου σπορ;

Αδέλφια έχεις; Αν ναι, πόσα και πώς τα λένε;

Κριτήριο αξιολόγησης: πέντε δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες (Άριστα)

τέσσερις-τρεις δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες στις πέντε δοκιμασίες (Πολύ καλά)

δύο δομημένες προτάσεις με τις απαιτούμενες πληροφορίες στις πέντε δοκιμασίες (Καλά)

30. Να έχει κατακτήσει ο μαθητής ένα οπτικό λεξιλόγιο 30 λέξεων, ώστε να μπορεί αυτόματα να αποκωδικοποιεί τις λέξεις που βλέπει.

Παράδειγμα: εικόνα, παιχνίδι, σημαία, οικογένεια, μπάλα, ντομάτα, άγγελος, τζάμι, πετσέτα, αυτοκίνητο, απόγευμα, παππούς, σχολείο, ειρήνη, αγόρι, κορίτσι, δασκάλα, βροχή, αστέρι, δόντι, κουζίνα, πόρτα, γραφείο, δέντρο, σπίτι, βαλίτσα, μπαμπάς, τοίχος, κόσμος, τρένο

Κριτήριο αξιολόγησης: Να διαβάζει 25-30 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στα τεύχη 4 και 5 (Άριστα)

Να διαβάζει 20-24 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στα τεύχη 4 και 5 (Πολύ καλά)

Να διαβάζει 15-23 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στα τεύχη 4 και 5 (Καλά)

31. Να είναι ικανός ο μαθητής να διακρίνει και να χρησιμοποιεί σωστά τα άρθρα τις /της.

Παράδειγμα: Το τετράδιο είναι ..... Ελένης.

Αγαπώ πολύ ..... γάτες.

Το σπίτι ..... γιαγιάς είναι μεγάλο.

Ο Νίκος έφαγε όλες ..... καραμέλες.

Τα μάτια ..... Μαρίνας είναι γαλάζια.

Το αυτοκίνητο ..... μαμιάς είναι άσπρο.

Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

32. Να είναι σε θέση ο μαθητής να παράγει γραπτά σύνθετες λέξεις.

Παράδειγμα: Ο μαθητής ακούγοντας ή βλέποντας δύο λέξεις φτιάχνει μια σύνθετη

σπίτι + νοικοκυρά →

γλυκός + ξινός →

ανεβαίνω + κατεβαίνω →

κοντός + χοντρός →

χιόνι + πόλεμος →

γαλάζιος + πράσινος →

πηγαίνω + έρχομαι →

μαχαίρια + πιρούνια →

άσπρος + μαύρος →

ανοίγω + κλείνω →

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

33. Να είναι ικανός ο μαθητής να παράγει μετοχές σε –μένος – μένη – μένο.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να φτιάξει μετοχές από τα παρακάτω ρήματα

δένω → ο ..... η..... το.....
 ξαπλώνω → ο ..... η..... το.....
 ντύνω → ο ..... η..... το.....
 ανάβω → ο ..... η..... το.....
 κρύβω → ο..... η..... το.....
 γράφω → ο ..... η..... το.....
 απλώνω → ο ..... η..... το.....
 διαβάζω → ο..... η..... το.....
 ποτίζω → ο..... η..... το.....
 σκαλίζω → ο ..... η..... το.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

34. Να είναι σε θέση ο μαθητής να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τη γενική κτητική των ονομάτων.

Παράδειγμα: δίνονται στο μαθητή δύο ονόματα στην ονομαστική και καλείται να βάλει το δεύτερο όνομα στη γενική και να σχηματίσει απλές προτάσεις.
 Το φόρεμα – η Μαρία → Το φόρεμα της Μαρίας είναι όμορφο.

το βιβλίο – ο μαθητής → .....
 το καπέλο – ο παππούς → .....
 η τσάντα – η μαμά → .....
 ο σκύλος – ο Γιάννης → .....
 το σπίτι – ο θείος → .....

το γραφείο – η Ελένη → .....
η φωλιά – το πουλί → .....
το αυτοκίνητο – ο πατέρας → .....
ο κήπος – το σπίτι → .....
το χωριό – η γιαγιά → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

35. Να μπορεί ο μαθητής να γράφει σωστά τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να πει ή να συμπληρώσει τα κενά των παρακάτω προτάσεων με το κατάλληλο αριθμητικό
Ο Ιανουάριος είναι ο (1^{ος}) ..... μήνας του χρόνου
Του χρόνου θα πάω στην (3^η) ..... τάξη
Ο χρόνος έχει (4) ..... εποχές και (12) ..... μήνες
Η εβδομάδα έχει (7) ..... ημέρες
Αυτό είναι το (2^ο) ..... τoστ που τρώω σήμερα.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

36. Να είναι ικανός ο μαθητής να διαβάζει και να γράφει σωστά λέξεις που περιέχουν δίψηφα φωνήεντα.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να διαβάσει μεγαλόφωνα τις λέξεις: σχολείο, εικόνα, οικογένεια, καιρός, σημαία, ουρανός, κοιτάζω, κούκλα, ανοίγω, μαχαίρι και στη συνέχεια να τις γράψει καθ' υπαγόρευση.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννέα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Καλά)

37. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά τους τόνους ακολουθώντας τους κανόνες τονισμού.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να βάλει τόνους, όπου χρειάζεται στις προτάσεις που ακολουθούν

Διαβαζώ καθε μερα τα μαθηματα μου.
Που μενεις;
Τα παιδια μαζευτηκαν στην αυλη του σχολειου τους.
Πως σε λενε;

Κριτήριο επιτυχίας: κανένα λάθος στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Άριστα)
ένα-δύο λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τρία-τέσσερα λάθη στις αντίστοιχες δοκιμασίες (Καλά)

38. Να είναι ικανός ο μαθητής να διαβάζει και να γράφει λέξεις που περιέχουν δυσυμφωνικά συμπλέγματα (σμ, τσ, τζ) και δίψηφα φωνήεντα (ευ, αυ).

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να διαβάσει μεγαλόφωνα τις λέξεις: κόσμος, τσάμι, τζάκι, τσάντα, κατσαρόλα, Δευτέρα, αυλή, αύριο, πιτζάμα, νόμιση και στη συνέχεια να τις γράψει καθ' υπαγόρευση.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννέα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες εντολές (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα εντολές (Καλά)

39. Να μπορεί ο μαθητής να απαντά γραπτά στο ερωτηματολόγιο:

- α) Πόσων χρονών είσαι;
- β) Σε ποια τάξη του ελληνικού σχολείου πηγαίνεις;
- γ) Ποιες μέρες της εβδομάδας έρχεσαι στο ελληνικό σχολείο;
- δ) Ποια ώρα αρχίζουν και ποια ώρα τελειώνουν τα μαθήματα στο ελληνικό σχολείο;
- ε) Ποια μαθήματα σου αρέσουν πιο πολύ;
- στ) Όταν είσαι στο σπίτι και δεν ασχολείσαι με τα μαθήματά σου, τι σου αρέσει να κάνεις;

*Κριτήριο αξιολόγησης: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Καλά)*

40. Να μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα σύντομο κείμενο.

Παράδειγμα: Η Ισμήνη αγαπά τα ζώα. Στο σπίτι της έχει μια όμορφη γατούλα. Τη φωνάζουν Λιλί. Η Αντιγόνη, η αδελφή της, αγαπά πιο πολύ τα σκυλιά. Όταν μεγαλώσει η μητέρα θα της αγοράσει ένα κανίς.

- Πώς λένε το κορίτσι της ιστορίας;*
- Ποιο κορίτσι είναι το μεγάλο και πιο το μικρό;*
- Ποιο κορίτσι αγαπά τα σκυλιά;*
- Ποιο κορίτσι αγαπά τις γάτες;*
- Ποιο είναι το όνομα της γάτας που έχουν στο σπίτι τους;*

*Κριτήριο αξιολόγησης: πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Άριστα)
τρεις-δύο σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Πολύ καλά)
μία σωστή απάντηση στις πέντε ερωτήσεις (Καλά)*

.....

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

(3^ο και 4^ο έτος/τάξη)

.....

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα κριτήρια και τα παραδείγματα που ακολουθούν δεν ισοδυναμούν με γλωσσικό τεστ, αλλά αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία θα στηρίζεται, κάθε φορά, ο εκπαιδευτικός για να καταρτίσει τα δικά του τεστ με τα οποία θα αξιολογεί και θα πιστοποιεί, αν οι μαθητές του έχουν πετύχει τους στόχους του κάθε επιπέδου ελληνομάθειας.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να συμβουλευτεί τα γλωσσικά τεστ που συνοδεύουν τη σειρά του εκπαιδευτικού υλικού «Πράγματα και Γράμματα».

Τρίτο σχολικό έτος (3^η τάξη)

Προφορικός λόγος

1. Να μετατρέπει προφορικά ουσιαστικά από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα (αρσενικά σε -ος, -ας, θηλυκά σε -ή, -ά, ουδέτερα σε -ι, -ο).

Παράδειγμα: η χαρά - οι .....
 το λουλούδι - τα .....
 το παιδί - τα .....
 ο ..... - οι κήποι
 ο γείτονας - οι .....
 η αδελφή - οι .....
 η γιαγιά - οι .....
 το ..... - τα παιχνίδια
 Ο χάρακας - οι .....
 Ο φούρνος - οι .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
 επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
 (Καλά)

2. Να μετατρέπει προφορικά προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Γράφω τις παρακάτω προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα.

- α) Εγώ πηγαίνω στον οδοντίατρο. ....
 β) Εσύ πλένεις τα δόντια σου; .....

γ) Αυτός έχει πονοκέφαλο. ....

Κριτήριο επιτυχίας: Πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
Τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
Μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

3. Να αναφέρει ουσιαστικά που δηλώνουν επάγγελμα.

Παράδειγμα: Βρίσκω την λέξη που δείχνει το επάγγελμα κάποιου.

- α) αυτός που φτιάχνει γλυκά είναι .....
- β) αυτός που πουλάει φρούτα και λαχανικά είναι .....
- γ) αυτός που φροντίζει τους κήπους είναι .....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

4. Να είναι ικανός ο μαθητής να ονομάζει με τη σειρά τους μήνες του χρόνου.

Κριτήριο επιτυχίας: Να ονομάζει με τη σειρά τους μήνες του χρόνου χωρίς λάθη
και παραλείψεις (Άριστα)
Ένα έως δύο λάθη (Πολύ καλά)
Τρία-τέσσερα λάθη (Καλά)

5. Να επινοεί απλές προτάσεις λέγοντάς τις (Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο).

Παράδειγμα: Φτιάχνω προτάσεις με τις λέξεις μέσα στην παρένθεση.

- α) (Διακοπές – πηγαίνω) .....
- β) (Χορός – μαθαίνω) .....
- γ) (Ψωνίζω – φρούτα) .....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 δύο έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

6. Να μετατρέπει προφορικά προτάσεις από καταφατικές σε αρνητικές και το αντίστροφο.

Παράδειγμα: μετατρέπω τις παρακάτω προτάσεις και γράφω τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουμε (αρνητικά μόρια δεν, μην)

α) Θέλω να πάμε βόλτα το απόγευμα.

.....

β) Πρέπει να φύγουμε το απόγευμα για την Αθήνα.

.....

γ) Πήγαινε αύριο το πρωί στο γραφείο.

.....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 δύο έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

7. Να ζητάει ευγενικά ένα πράγμα.

Παράδειγμα: Χρησιμοποιώ τις παρακάτω φράσεις για να ζητήσω ευγενικά ένα χυμό πορτοκάλι.

Παρακαλώ, Σε παρακαλώ, Μου δίνεις .....

Μου φέρνεις .....

Κριτήριο επιτυχίας: τέσσερις δομημένες προτάσεις σε τέσσερις δοκιμασίες (Άριστα)
 δύο έως τρεις δομημένες προτάσεις σε τέσσερις δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 μία δομημένη πρόταση σε τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

Γραπτός λόγος

8. Να είναι ικανός ο μαθητής να ομαδοποιεί ουσιαστικά ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν (πρόσωπο, ζώο, πράγμα).

Παράδειγμα: Βάζω τα παρακάτω ουσιαστικά στη στήλη που πρέπει:
(η δασκάλα, τα ψάρια, το τετράδιο, ο Μιχάλης ...)

πρόσωπα

ζώα

πράγματα

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

9. Να είναι ικανός ο μαθητής να διακρίνει και να αναγνωρίζει το φυσικό από το γραμματικό γένος των ουσιαστικών, συμπληρώνοντας το σωστό άρθρο κάθε φορά.

Παράδειγμα: ..... γιαγιά, ... αδελφός, ... νησί, ... βιβλίο, ... σκύλος.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

10. Να διακρίνει τα ομόηχα τις / της, τον / των και να τα χρησιμοποιεί σωστά.

Παράδειγμα: Χθες γνώρισα ..... αδελφές ..... Μαρίας.
Δεν χόρταινα να καμαρώνω ..... ζωγραφίες ..... αδελφής μου.
Ανοιξαμε ..... κουμπαρα ..... παιδιών.
Ρώτησα ..... πατέρα μου για ..... ρίζες των δέντρων.

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
 επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

11. Να διακρίνει τα ομόηχα πού/που και πώς/πως και να τα χρησιμοποιεί σωστά.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις πού/που, πώς/πως.

- α) Με ρώτησε .....είναι ο Γιάννης.
- β) Μου είπε ..... θα έρθει αύριο.
- γ) Θέλω την άσπρη μπλούζα ..... μου έκανε δώρο η Μαρία.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

12. Να μετατρέπει προφορικά από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα ουσιαστικά (αρσενικά σε –ος, –ας, θηλυκά σε –ή, –ά, ουδέτερα σε –ι, –ο).

Παράδειγμα: η χαρά – οι .....
 το λουλούδι – τα .....
 το παιδί – τα .....
 ο ..... – οι κήποι
 ο γείτονας – οι .....
 η αδελφή – οι .....
 η γιαγιά – οι .....
 το ..... – τα παιχνίδια.
 Ο χάρακας – οι .....
 Ο φούρνος – οι .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
 επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

13. Να μπορεί να χρησιμοποιεί εναλλακτικά τόσο το μονολεκτικό όσο και τον περιφραστικό τρόπο σχηματισμού των παραθετικών

Παράδειγμα: ακριβές μελιτζάνες, πιο ακριβές μελιτζάνες, οι πιο ακριβές μελιτζάνες ή ακριβότερες μελιτζάνες, οι ακριβότερες.
Φτηνά

Κριτήριο επιτυχίας: έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

14. Να είναι ικανός ο μαθητής να ταξινομεί τα ρήματα ανάλογα με τη συζυγία που ανήκουν (-ω, -ομαι)

Παράδειγμα: Χωρίζω τα παρακάτω ρήματα στις στήλες: γράφω, φαίνομαι, ονομάζομαι, πλένω, κάθομαι, τρώω, αγοράζω, ψωνίζω ...

Ρήματα σε -ω

ρήματα σε -ομαι

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

15. Να γράφει ορθογραφημένα το β' πληθυντικό της α' συζυγίας των ρημάτων και το γ' ενικό της συζυγίας αντίστοιχα.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων.

α) Η Μαρία δεν ..... καλά και πήγε να ξαπλώσει (αισθάνομαι).

β) Εσείς δεν ..... χυμό; Είναι πολύ ωραίος! (πίνω).

γ) Κρίμα! Ο Γιάννης δεν ..... καλά στη φωτογραφία. (φαίνομαι).

Κριτήριο επιτυχίας: Πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
Τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
Μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

16. Να επιλέγει και να σχηματίζει κάθε φορά το σωστό τύπο ρήματος (Ενεστώτα, Παρατατικό, Μέλλοντα -απλό και διαρκείας-, Αόριστο στην ενεργητική φωνή) ανάλογα με τους χρονικούς δείκτες του προτασιακού περιβάλλοντος.

Παράδειγμα: Συνήθως πηγαίνουμε για ύπνο κάθε βράδυ στις 10.
Χθες όλη μέρα έλυνα τις ασκήσεις των Μαθηματικών (λύνω)

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

17. Να επιλέγει και να σχηματίζει κάθε φορά το σωστό τύπο ρήματος (Μέλλοντα -απλό, διαρκείας-, Αόριστο στην ενεργητική φωνή).

Παράδειγμα: Εμείς χθες δεν πληρώσαμε εισιτήριο για το θέατρο. (πληρώνω).
Εγώ την άλλη εβδομάδα θα αγοράσω ένα ποδήλατο.

Κριτήριο επιτυχίας: τρεις σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες ερωτήσεις (Άριστα)
δύο σωστές απαντήσεις σε τρεις ερωτήσεις (Πολύ καλά)
μια σωστή απαντήσεις σε τρεις ερωτήσεις (Καλά)

18. Να χρησιμοποιεί σωστά τις προθέσεις από (δήλωση καταγωγής) και σε (δήλωση κίνησης και στάσης στο χώρο) ανάλογα με τη λειτουργία που έχουν κάθε φορά.

Παράδειγμα: Ο Τάκης μένει στην Γερμανία.
Είμαι από την Αυστραλία.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες
(Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

19. Να βάζει σε χρονική σειρά λέξεις που δηλώνουν χρονικά διαστήματα.

Παράδειγμα: Βάζω σε χρονική σειρά τις λέξεις.

α) βράδυ, μεσημέρι, πρωί, απόγευμα, μεσάνυχτα.

.....

β) σήμερα, χτες, αύριο, προχθές, μεθαύριο.

.....

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
(Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

20. Να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί σωστά τους ονοματικούς προσδιορισμούς (συμφωνία επιθέτου και ουσιαστικού) μετατρέποντας ονοματικές φράσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα.

Παράδειγμα: ο όμορφος κήπος – οι όμορφοι κήποι.

το μεγάλο λουλούδι – τα μεγάλα λουλούδια.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες
(Άριστα)
Τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
Μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

21. Να μετατρέπει προφορικά προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Γράφω τις παρακάτω προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα.

α) Εγώ πηγαίνω στον οδοντίατρο.

.....

β) Εσύ πλένεις τα δόντια σου;

.....

γ) Αυτός έχει πονοκέφαλο.

.....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

22. Να παράγει ουσιαστικά που δηλώνουν καταγωγή.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τα κενά με τη σωστή λέξη.

α) Είμαι από την Ελλάδα. Είμαι .....

β) Είμαι από την Αυστραλία. Είμαι .....

γ) Είμαι από τον Καναδά. Είμαι .....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε πέντε ερωτήσεις (Άριστα)
 τέσσερις σωστές απαντήσεις σε πέντε ερωτήσεις (Πολύ καλά)
 τρεις σωστές απαντήσεις σε πέντε ερωτήσεις (Καλά)

23. Να αναφέρει ουσιαστικά που δηλώνουν επάγγελμα.

Παράδειγμα: Βρίσκω την λέξη που δείχνει το επάγγελμα κάποιου.

α) αυτός που φτιάχνει γλυκά είναι .....

β) αυτός που πουλάει φρούτα και λαχανικά είναι .....

γ) αυτός που φροντίζει τους κήπους είναι .....

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

24. Να χρησιμοποιεί την κατάλληλη λέξη ή φράση ανάλογα με το προτασιακό ή κειμενικό περιβάλλον.

*Κριτήριο επιτυχίας: Να επιλέξει 18-21 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στο 1^ο τεύχος του Β' επιπέδου (Άριστα)
14-17 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στο 1^ο τεύχος του Β' επιπέδου (Πολύ καλά)
10-13 λέξεις από τις πιο συχνόχρηστες που εμφανίζονται στο 1^ο τεύχος του Β' επιπέδου (Καλά)*

25. Να επινοεί προτάσεις με επιφωνήματα.

Παράδειγμα: Γράφω δίπλα στις παρακάτω λέξεις δικές μου προτάσεις.

Αχ! .....

Α! .....

Αλίμονο! .....

Θαυμάσια! .....

Μακάρι! .....

Μπράβο! .....

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

26. Να χρησιμοποιεί σωστά το υποχρεωτικό δομικό σχήμα της ελληνικής:
Υποκείμενο – Ρήμα – Κατηγορούμενο.

Παράδειγμα: Διαγράφω όσα δεν ταιριάζουν.

- α) Ο ουρανός είναι γαλάζια
γαλάζιο
γαλάζιος
- β) Ο δρόμος είναι μακρύς
μεγάλο
μικρή.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
δύο έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

27. Να επιλέγει το σωστό αριθμό ρήματος ανάλογα με το υποκείμενο.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τις προτάσεις.

- α) Ο Μιχάλης ..... στη Νέα Υόρκη (μένω).
- β) Ο Γιάννης και η Μαρία ..... κάθε χρόνο διακοπές στην Ελλάδα. (πηγαίνω).
- γ) Η Ελένη ..... Ελληνικά (μαθαίνω).

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

28. Να επινοεί απλές προτάσεις λέγοντας τις (Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο).

Παράδειγμα: Φτιάχνω προτάσεις με τις λέξεις μέσα στην παρένθεση.

- α) Διακοπές – πηγαίνω .....
- β) Χορός – μαθαίνω .....

γ) ψωνίζω – φρούτα .....

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
δύο έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

29. Να μετατρέπει προτάσεις από καταφατικές σε αρνητικές και το αντίστροφο.

*Παράδειγμα: μετατρέπω τις παρακάτω προτάσεις και γράφω τι πρέπει και τι δεν
πρέπει να κάνουμε (αρνητικά μόρια δεν, μην)*

α) Θέλω να πάμε βόλτα το απόγευμα.

.....

β) Πρέπει να φύγουμε το απόγευμα για την Αθήνα.

.....

γ) Πήγαινε αύριο το πρωί στο γραφείο.

.....

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
δυο έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

30. Να γράφει ορθογραφημένα το όνομα και το επώνυμό του, το όνομα του πατέρα του και της μητέρας του καθώς και των αδελφών του.

*Κριτήριο επιτυχίας: Η ορθογραφημένη γραφή και επωνύμου να είναι χωρίς κανένα λάθος (Άριστα)
Η γραφή ονομάτων και επωνύμου είναι φωνητική (Πολύ καλά)
Η γραφή ονομάτων και επωνύμου είναι φωνητική αλλά με παραλήψεις ή προσθήκες ή αντιμεταθέσεις γραμμάτων ή συλλαβών (Καλά)*

Τέταρτο σχολικό έτος (4^η τάξη)

Προφορικός λόγος

1. Να σχηματίζει προφορικά ερωτηματικές προτάσεις χρησιμοποιώντας τις ερωτηματικές αντωνυμίες (ποιος, ποια, ποιο, ποιοι, ποιες, ποια)

Παράδειγμα: χρησιμοποιώ μία από τις παρακάτω λέξεις σε κάθε ερώτηση.

(ποια, ποιες, ποιοι, ποιος, ποιο, ποια, τι)

α) ..... ώρα θα φύγουμε για το πάρτι;

β) ..... ήταν η ερώτηση του Γιάννη;

γ) ..... μέρες έχετε μάθημα ελληνικής γλώσσας;

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες

(Άριστα)

επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)

έξι έως πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

2. Να χρησιμοποιεί σε προφορικό λόγο σωστά τις δεικτικές αντωνυμίες (αυτός, αυτή, αυτό, εκείνος, εκείνη, εκείνο).

Παράδειγμα: συμπλήρωσε τις καταλήξεις που λείπουν.

α) Αυτ.... η μπλούζα είναι πιο ωραία από εκείν....

β) Εκείν.... τα παιδιά που βλέπεις, μένουν απέναντί μας.

γ) Εκείν.... φρούτα δεν είναι φρέσκα.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

3. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει την προστακτική (συνοπτικός τύπος) σε συνάρτηση πάντα με την κλιτική πτώση.

Παράδειγμα: α) ζητώ από την Κατερίνα να αγοράσει φρούτα.

Κατερίνα, αγόρασε φρούτα!

β) ζητώ από τον Αλέξανδρο να ανάψει την κουζίνα.

Αλέξανδρε, άναψε την κουζίνα!

γ) ζητώ από τον Γιάννη και την Αφροδίτη να βγάλουν το σκύλο βόλτα.

Χριστίνα, Δημήτρη, βγάλτε το σκύλο βόλτα!

δ) ζητώ από το Μιχάλη να μιλήσει πιο δυνατά.

Μιχάλη, μίλησε / μίλα πιο δυνατά!

ε) ζητώ από την Ευαγγελία να πιε το χυμό της.

Ευαγγελία, πιες το χυμό σου!

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε ως έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

4. Να προφέρει σωστά τριψήφιους και τετραψήφιους αριθμούς

Παράδειγμα: 365, 894, 1287, 1821, 2008

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις (Άριστα)

τέσσερις-τρεις απαντήσεις (Πολύ καλά)

δύο σωστές απαντήσεις (Καλά)

5. Να παραγάγει ουσιαστικά από ρήματα.

Παράδειγμα: Βρες τα ουσιαστικά που παράγονται από ακόλουθα ρήματα.

Σκέφτομαι, τραγουδώ, πολεμώ, γιορτάζω, χορεύω, παίζω.

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

6. Να παραγάγει ουδέτερα ουσιαστικά (παραγωγική κατάληξη –σιμο, –ξιμο, –ψιμο) από ρήματα.

Παράδειγμα: φτιάχνω ουδέτερα ουσιαστικά από τα παρακάτω ρήματα: τρέχω, γράφω, ρίχνω, πλέκω, μπλέκω, σβήνω.

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

7. Να σχηματίζει δευτερεύουσες βουλητικές προτάσεις.

Παράδειγμα: φτιάχνω προτάσεις που λένε τι αρέσει και τι δεν αρέσει να κάνουμε.

- α) Μου αρέσει (μαγειρεύω)*
- β) Τους αρέσει (λέω ανέκδοτα)*
- γ) Δεν μου αρέσει (ξυπνάω νωρίς)*

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
ένα έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

8. Να χρησιμοποιεί σωστά τη δομή μπορώ + υποτακτική ώστε να σχηματίζει προφορικές προτάσεις.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος.

- α) Με τα πόδια μου μπορώ ..... (τρέχω)
β) Ο Γιάννης μπορεί ..... διακοπές στην Ελλάδα φέτος
(πηγαίνω).

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε πέντε ερωτήσεις (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Πολύ καλά)
τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Καλά)

9. Να δίνει εντολές με ευγενικό τρόπο.

Παράδειγμα: πώς αλλιώς μπορούμε να πούμε με ευγενικό τρόπο τις ακόλουθες προτάσεις:
α) Άναψε τα φώτα!
Μπορείς να ανάψεις τα φώτα, σε παρακαλώ;
Ανάβεις τα φώτα, σε παρακαλώ;

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

10. Να είναι ικανός ώστε να χρησιμοποιεί προφορικά την αιτιατική πτώση τόσο των ουσιαστικών όσο και της προσωπικής αντωνυμίας ως άμεσου αντικειμένου εναλλακτικά.

Παράδειγμα: Ψάχνω τα κλειδιά μου – Τα ψάχνω
Κανείς δεν γνωρίζει τον Δημήτρη – Κανείς δεν τον γνωρίζει.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

11. Να χρησιμοποιεί τα τοπικά επιρρήματα προφορικά (πάνω, δίπλα, κοντά, απέναντι, ανάμεσα /από, στον, στην, στο) ως δείκτες προσανατολισμού στο χώρο.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με τα παρακάτω επιρρήματα (πάνω, δίπλα, κοντά, απέναντι, ανάμεσα / από, στον, στην, στο).

- α) Το σχολείο είναι ..... το μουσείο Φυσικής Ιστορίας.
β) Η τηλεόραση είναι ..... στο τραπέζακι.*

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)*

μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

Γραπτός λόγος

12. Να μπορεί να επιλέγει ο μαθητής την κατάλληλη λέξη ανάλογα με το προτασιακό περιβάλλον.

Παράδειγμα: Διάλεξε τη σωστή λέξη από τον παρακάτω πίνακα.

[π.χ. θέατρο, αστροναύτης, προπόνηση, θυμώνω, περιμένω, ταχυδρόμος]

α) Οι ποδοσφαιριστές κάνουν προπόνηση αρκετές ώρες κάθε μέρα.

β) Έχω μία ιδέα! Πάμε θέατρο το Σαββατοκύριακο;

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές επιλογές από έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές επιλογές από έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δυο σωστές επιλογές από έξι δοκιμασίες (Καλά)

13. Να διακρίνει τα κύρια ουσιαστικά από τα προσηγορικά.

Παράδειγμα: Γράφω τα κύρια ονόματα με κεφαλαίο από τα παρακάτω ουσιαστικά.

(ο λουκάς, το άλογο, η ελένη, το μολύβι, το τρέξιμο, η Ελλάδα)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δύο απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

14. Να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τις παραγωγικές καταλήξεις των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών σε –άς (άδες) –ούς (ούδες).

Παράδειγμα: συμπλήρωσε τα κενά με τους σωστούς τύπους.

α) Αυτοί οι ..... είναι πολύ αστείοι (μασκαράς).

β) Έχω μία φωτογραφία με τους ..... (παππούς) και τις

..... (γιαγιά) μου.

γ) Στα παραμύθια οι ..... (αλεπού) είναι πάντα πονηρές.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι ερωτήσεις (Άριστα)
τέσσερις-τρεις απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι ερωτήσεις (Καλά)

15. Να σχηματίζει γραπτά ερωτηματικές προτάσεις χρησιμοποιώντας τις ερωτηματικές αντωνυμίες (ποιος, ποια, ποιο, ποιοι, ποιες ποια)

Παράδειγμα: χρησιμοποιώ μία από τις παρακάτω λέξεις σε κάθε ερώτηση
(ποια, ποιες, ποιοι, ποιος, ποιο, ποια, τι)

α) ..... ώρα θα φύγουμε για το πάρτι;

β) ..... ήταν η ερώτηση του Γιάννη;

γ) ..... μέρες έχετε μάθημα ελληνικής γλώσσας;

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι έως πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

16. Να χρησιμοποιεί σε γραπτό λόγο σωστά τις δεικτικές αντωνυμίες (αυτός, αυτή, αυτό, εκείνος, εκείνη, εκείνο).

Παράδειγμα: συμπλήρωσε τις καταλήξεις που λείπουν.

α) Αυτ..... η μπλούζα είναι πιο ωραία από εκείν....

β) Εκείν.... τα παιδιά που βλέπεις, μένουν απέναντί μας.

γ) Εκείν.... φρούτα δεν είναι φρέσκα.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

17. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί ανάλογα με το προτασιακό περιβάλλον (δείκτες χρονικότητας) την οριστική, παρατατικού, μέλλοντα και αόριστου σε ομαλούς και ανωμάλους τύπους ρημάτων (ακούω, τρώω, γυρίζω, πηγαίνω, έρχομαι, διαβάζω, παίζω, αγοράζω, φεύγω).

- Παράδειγμα: α) Ο θεός μου ..... (ακούω) μόνο ελληνική μουσική.
β) Εμείς δεν ..... (τρώω) σοκολάτες γιατί παχαίνουν!
γ) Ο Γιάννης ..... (γυρίζω) αργά χθες βράδυ σπίτι του.
δ) Αύριο, όλη την ημέρα ..... (διαβάζω) για τις εξετάσεις στα ελληνικά.
ε) Την περασμένη Τρίτη πήγαμε στο αθλητικό κέντρο και ..... (παίζω) μπάσκετ.
στ) Την επόμενη εβδομάδα ο πατέρας μου υποσχέθηκε ότι ..... (αγοράζω) έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή.
ζ) Τι ώρα ..... (φεύγω) χθες από το πάρτι, παιδιά;

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα έως εννέα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

18. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί την οριστική, παρατατικού, μέλλοντα και αόριστου σε ανώμαλους τύπους ρημάτων (πηγαίνω, έρχομαι, φεύγω, κλπ).

- Παράδειγμα: Συμπλήρωσε το σωστό τύπο του ρήματος που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.
- α) Αύριο εγώ και η Μαρία ..... (πηγαίνω) σινεμά, για να δούμε τη νέα ταινία του Χάρυ Πότερ.
β) Εγώ και η Σοφία αποφασίσαμε το επόμενο Σάββατο να πάμε στο μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Τι λες, ... (έρχομαι) μαζί μας;
γ) Πέρυσι, εγώ και ο αδελφός μου ..... (πηγαίνω) διακοπές στην Κρήτη.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

19. Να είναι ικανός ο μαθητής ώστε να μετασχηματίζει το συνοπτικό τύπο της προστακτικής σε περιφραστικό.

Παράδειγμα: συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος.

α) Σβήσε τα φώτα μόλις φύγεις από το σπίτι.

Να σβήσεις τα φώτα μόλις φύγεις από το σπίτι.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τέσσερις έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
 (Πολύ καλά)
 μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

20. Να διαβάζει τους αριθμούς και να τους αποτυπώνει με λέξεις.

Παράδειγμα: διαβάζω τους αριθμούς και τους γράφω με λέξεις.

600 γυναίκες .....

1700 μπανάνες .....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ κα-
 λά)
 μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

21. Να είναι ικανοί να χρησιμοποιούν σωστά τις προθέσεις από/με/στον/στην/
 στο/στις/στα ανάλογα με το χρήση και τη λειτουργία που έχουν κάθε φορά.

Παράδειγμα: α) Η Ελένη φεύγει από το σπίτι κάθε πρωί στις οκτώ.

β) Τα παιδιά πηγαίνουν στο σχολείο με τα πόδια.

γ) Ο Πάνος μένει με τους γονείς του στο Παρίσι.

- δ) Το ταξίδι με το πλοίο ήταν συναρπαστικό, αν και ο καιρός δεν ήταν και πολύ καλός. Στο νησί φτάσαμε αργά το μεσημέρι.
ε) Πόση ώρα διαρκεί το ταξίδι από τον Καναδά στις Βρυξέλες, παρακαλώ;

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα έως εννέα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

22. Να είναι ικανός να σχηματίζει ομοιόπτωτους προσδιορισμούς με τη χρήση επιθέτων σε -ος, -η, -ο / -ος, -η (α), -ο, -ύς, -ιά, -ύ σε όλες τις πτώσεις και αριθμούς.

Παράδειγμα: α) Μέσα στη βαλίτσα βάλαμε δύο χοντρά πουλόβερ, πέντε βαμβακερά πουκάμισα.
β) Το παντελόνι που αγόρασες είναι φαρδύ και η μπλούζα είναι μεγάλη.

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

23. Να μπορεί ο μαθητής να χρησιμοποιεί εναλλακτικά τόσο το μονολεκτικό όσο και τον περιφραστικό τρόπο σχηματισμού των παραθετικών καθώς επίσης και τις δομές σύγκρισης.

Παράδειγμα: α) Το αυτοκίνητο είναι πιο ..... από το άλογο. (γρήγορος)
β) Το νερό είναι ..... από το λάδι. (βαρύτες)
γ) Ο Αμαζόνιος είναι ..... ποταμός του κόσμου! (μεγάλος)
δ) Ποιο είναι το ..... πουκάμισο; (φτηνός)

- ε) Ποιο είναι το ..... βουνό της Ευρώπης; (ψηλός)
στ) Χρειάζομαι ένα ..... παντελόνι! Αυτό είναι κοντό.
(μακρύς)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες
(Καλά)

24. Να είναι ικανός ο μαθητής να διακρίνει, να προσδιορίζει και επινοεί ορθές γραμματικά προτάσεις χρησιμοποιώντας το υποχρεωτικό δομικό σχήμα της Ελληνικής Υποκείμενο – Κατηγορούμενο.

Παράδειγμα: Αυτοί οι δρόμοι είναι καθαροί. (καθαρός)
Αυτή η πάπια είναι μεγάλη. (μεγάλος)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως τρεις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

25. Να είναι ικανός ώστε να διακρίνει και να προσδιορίζει τη λειτουργική σχέση (συμφωνία) υποκειμένου (λειτουργική σχέση ονομαστικής), ρήματος και αντικειμένου (λειτουργική χρήση της αιτιατικής).

Παράδειγμα: Βάζω στο σωστό τύπο τα ουσιαστικά.
Ο διαιτητής σφυρίζει το τέλος του αγώνα. (ο διαιτητής)
Οι παίκτες πανηγυρίζουν τη νίκη τους. (ο παίκτης)
Οι επιβάτες περιμένουν το τρένο. (το τρένο)
Πριν τον αγώνα, ο γιατρός εξέτασε τους αθλητές. (ο αθλητής)
Μετά τον αγώνα, οι παίκτες πανηγύρισαν τη νίκη τους. (η νίκη)
Αγόρασε τις κάρτες που σου ζήτησα; (η κάρτα)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως επτά σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

26. Να προσδιορίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με μία από τις λέξεις της παρένθεσης (τον, την, το, τους, τις, τα)
α) Ο Στέλιος έχει αυτοκίνητο, αλλά δεν ..... δανείζει σε κανέναν.
β) Αυτοί είναι φίλοι μας. .... ξέρεις;

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

27. Να αναγνωρίζει και να καταγράφει τα σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, θαυμαστικό, ερωτηματικό, παρένθεση, παύλα, διπλή τελεία, εισαγωγικά, τα αποσιωπητικά).

Παράδειγμα: γράφω δίπλα στο κάθε σημείο στίξης το σύμβολό του.
Τελεία .....

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

28. Να παραγάγει γραπτά ουσιαστικά από ρήματα.

Παράδειγμα: Βρες τα ουσιαστικά που παράγονται από ακόλουθα ρήματα.
Σκέφτομαι, τραγουδώ, πολεμώ, γιορτάζω, χορεύω, παίζω.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ κα-
 λά)
 μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

29. Να παραγάγει ουδέτερα ουσιαστικά (παραγωγική κατάληξη –σιμο, –ξιμο, –ψιμο) από ρήματα.

Παράδειγμα: φτιάχνω ουδέτερα ουσιαστικά από τα παρακάτω ρήματα: τρέχω, γράφω, ρίχνω, πλέκω, μπλέκω, σβήνω.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πο-
 λύ καλά)
 μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

30. Να επιλέγει τις κατάλληλες λεξιλογικές συνάψεις σχηματίζοντας ονοματι-
 κές φράσεις.

Παράδειγμα: Ταιριάζω τις λέξεις:

	Θέατρο		Σκι
	Ποδόσφαιρο		Κολύμβηση
Παίζω	Τένις	Κάνω	Γυμναστική
	Μπάσκετ		Ιππασία
	Βιολί		Ποδήλατο

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε δοκιμασίες (Άριστα)
 επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πο-
 λύ καλά)
 πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

31. Να σχηματίζει γραπτά δευτερεύουσες βουλητικές προτάσεις.

Παράδειγμα: φτιάχνω προτάσεις που λένε τι αρέσει και τι δεν αρέσει να κάνουμε.

- a) Μου αρέσει (μαγειρεύω)
- β) Τους αρέσει (λέω ανέκδοτα)
- γ) Δεν μου αρέσει (ξυπνάω νωρίς).

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
ένα έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

32. Να χρησιμοποιεί σωστά τη δομή μπορώ + υποτακτική ώστε να σχηματίζει γραπτές προτάσεις.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος.

- a) Με τα πόδια μου μπορώ ..... (τρέχω)
- β) Ο Γιάννης μπορεί ..... διακοπές στην Ελλάδα φέτος (πηγαίνω).

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε σωστές απαντήσεις σε πέντε ερωτήσεις (Άριστα)
τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Πολύ καλά)
τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Καλά)

33. Να είναι ικανός ώστε να χρησιμοποιεί την αιτιατική πτώση τόσο των ουσιαστικών όσο και της προσωπικής αντωνυμίας ως άμεσου αντικειμένου εναλλακτικά.

Παράδειγμα: Ψάχνω τα κλειδιά μου – Τα ψάχνω

Κανείς δεν γνωρίζει τον Δημήτρη – Κανείς δεν τον γνωρίζει.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

34. Να διακρίνουν την τυπολογία του έμμεσου αντικειμένου στα τρία πρόσωπα (μου, σου, του, κλπ), σ' εμένα, σ' εσένα, στον, στην, στο) ως σταθερής δομής.

Παράδειγμα: Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και διαγράφω σε κάθε μία τη λέξη που δεν χρειάζεται:

- α) Μου διαβασέ μου το παραμύθι, σε παρακαλώ! Όχι δεν έχω όρεξη να σου διαβάσω σου το παραμύθι.
β) Θα μου στείλεις μου γράμμα εσύ πρώτος; Όχι, μου στείλε μου εσύ πρώτος.

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

35. Να χρησιμοποιεί σωστά τα διπλά επιρρήματα (σιγά / σιγά-σιγά, μέσα / μέσα-μέσα, αργά / αργά-αργά, καλά / καλά-καλά).

Παράδειγμα: συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις (σιγά/σιγά-σιγά, μέσα/μέσα-μέσα, αργά/αργά-αργά, καλά/καλά-καλά)

- α) Περπάτα ....., γιατί θα σε ακούσουν.
β) Ο Γιάννης προχωρούσε ..... στο δρόμο.

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

36. Να χρησιμοποιεί τα τοπικά επιρρήματα (πάνω, δίπλα, κοντά, απέναντι, ανάμεσα /από, στον, στην, στο) ως δείκτες προσανατολισμού στο χώρο.

Παράδειγμα: Συμπλήρωσε τα κενά με τα παρακάτω επιρρήματα (πάνω, δίπλα, κοντά, απέναντι, ανάμεσα /από, στον, στην, στο).

- α) Το σχολείο είναι ..... το μουσείο Φυσικής Ιστορίας.
β) Η τηλεόραση είναι ..... στο τραπέζι.

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

37. Να μπορεί ο μαθητής να σχηματίζει φράσεις με το δομικό σχήμα Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο, χρονικό ή τοπικό προσδιορισμό σύμφωνα με οικείες λέξεις που του δίνονται.

Παράδειγμα: Πες μου μια πρόταση με τη λέξη: α) ποδόσφαιρο, β) σχολείο, γ) χορός, δ) μουσική, ε) διακοπές, στ) τηλεόραση

*Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι δομημένες προτάσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις δομημένες προτάσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δύο δομημένες προτάσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)*

38. Να γράφει μία απλή πρόσκληση (γενεθλίων, πάρτι, σχολικής εορτής) στην οποία να προσδιορίζεται ο τόπος, ο χρόνος, το γεγονός για το οποίο γράφεται η πρόσκληση.

Παράδειγμα: Γράψε την πρόσκληση για το πάρτι που θα οργανώσεις στο σπίτι σου το Σάββατο. Μην ξεχάσεις να αναφέρεις τη διεύθυνση, την ώρα και το λόγο που κάνεις το πάρτι.

*Κριτήριο επιτυχίας: Λόγος συνεχής, περιγραφικός και επεξηγηματικός (Άριστα)
Λόγος απλός, ασύνδετος χωρίς συνδέσμους με ασυμφωνίες ονοματικών και ρηματικών φράσεων (Πολύ καλά)
Λόγος με εναλλαγή γλωσσικού κώδικα (πρώτη / δεύτερη γλώσσα)*

.....

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΡΙΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

(5^ο και 6^ο έτος/τάξη)

.....

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα κριτήρια και τα παραδείγματα που ακολουθούν δεν ισοδυναμούν με γλωσσικό τεστ, αλλά αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία θα στηρίζεται, κάθε φορά, ο εκπαιδευτικός για να καταρτίσει τα δικά του τεστ με τα οποία θα αξιολογεί και θα πιστοποιεί, αν οι μαθητές του έχουν πετύχει τους στόχους του κάθε επιπέδου ελληνομάθειας.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να συμβουλευτεί τα γλωσσικά τεστ που συνοδεύουν τη σειρά του εκπαιδευτικού υλικού «Πράγματα και Γράμματα».

Πέμπτο σχολικό έτος (5^η τάξη)

Προφορικός λόγος

1. Να είναι σε θέση ο μαθητής να σχηματίζει σωστά τον πληθυντικό των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών προφορικά.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να πει ή και να γράψει στον πληθυντικό αριθμό ανισοσύλλαβα ουσιαστικά

Ο παππούς →	το χόμα → .....
η γιαγιά →	ο καναπές → .....
ο παπάς →	το σώμα → .....
η μαϊμού →	η αλεπού → .....
ο καφές →	το γάλα → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

2. Να είναι σε θέση ο μαθητής να μετατρέπει προφορικά τον ευθύ σε πλάγιο λόγο και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να μετατρέψει τις παρακάτω προτάσεις σε ευθύ ή πλάγιο λόγο αντίστοιχα

Ευθύς λόγος

Πλάγιος λόγος

Γιατί δεν ήρθες χτες στο σχολείο;	→ Τον ρώτησε.....
Θέλω να αγοράσω ένα ποδήλατο.	→ Λέει .....
Πήγα μια βόλτα με το αυτοκίνητο.	→ .....
.....	← Λέει ότι θέλει να πάει στο σπίτι του.
.....	← Λέει ότι θυμάται τις μέρες που πέρασε στην Ελλάδα.
.....	← Τον ρώτησε γιατί άργησε να γυρίσει στο σπίτι.

Κριτήριο επιτυχία: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο-μία σωστή απάντηση στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

3. Να είναι ικανός ο μαθητής να παράγει, προφορικά, επίθετα από εθνικά ονόματα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να γράψει πώς λέγεται αυτός που κατάγεται από τη Σπάρτη →..... την Ισπανία → .....
την Κέρκυρα →..... την Κρήτη → .....
την Αθήνα →..... την Ήπειρο → .....
τον Καναδά → ..... τη Μακεδονία → .....
την Αμερική →..... την Αυστραλία → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

4. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά, σε προφορικό, τους τύπους της προστακτικής του Ενεστώτα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει το ρήμα που είναι στην παρένθεση στο σωστό τύπο της προστακτικής, ώστε να βγαίνει νόημα.
(βάζω) Μαρία ..... το νερό στο ψυγείο.
(διαβάζω) Μαμά, ... μου ένα παραμύθι.
(ανοίγω) Νίκο, ... το παράθυρο σε παρακαλώ.
(καθαρίζω) Παιδιά, ... γρήγορα το δωμάτιό σας.
(κλείνω) Γιαγιά, ... την πόρτα σε παρακαλώ.
(σταματώ) Κώστα και Ελένη, ... να κάνετε φασαρία.

- (φέρνω) Γιάννη, ... τα πιάτα από την κουζίνα.
 (πηγαίνω) Παιδιά, ... γρήγορα στο σπίτι.
 (προσέχω) Μπαμπά, ... τα αυτοκίνητα στο δρόμο.
 (φοράω) Κατερίνα, ... το παλτό σου, γιατί κάνει κρύο.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

5. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει ουδέτερα ουσιαστικά από ρήματα.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος δίνει στο μαθητή τα παρακάτω ρήματα και του ζητάει να πει δίπλα τα ουδέτερα ουσιαστικά που παράγονται από αυτά στην ονομαστική και γενική του ενικού.

- διπλώνω → το..... του.....
 τρυπώ → το..... του.....
 τρέχω → το..... του.....
 σκουπίζω → το..... του.....
 απλώνω → το..... του.....
 διαβάζω → το..... του.....
 σκαλίζω → το..... του.....
 στολίζω → το..... του.....
 περπατώ → το..... του.....
 γράφω → το..... του.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

6. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά τις ερωτηματικές αντωνυμίες ποιος, ποια, ποιο, στον προφορικό λόγο.

Παράδειγμα: Ζητείται από το μαθητή να συμπληρώσει τις προτάσεις με την κατάλληλη λέξη (ποιος, ποια, ποιο)

..... είναι το αγαπημένο σου φαγητό;

..... είναι ο δάσκαλος σου;

..... είναι ο καλύτερο σου φίλος;

..... είναι η καλύτερη φίλη σου;

..... είναι το αυτοκίνητο του πατέρα σου;

..... μάθημα σου αρέσει περισσότερο;

..... είναι η τσάντα της Μαρίας;

..... παιδί έγραψε αυτό το σημείωμα;

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
έξι πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

7. Να είναι ικανός ο μαθητής να μετασχηματίζει προτάσεις από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να μετασχηματίσει τις παρακάτω προτάσεις από την παθητική στην ενεργητική σύνταξη και αντίστροφα.

Ενεργητική

Παθητική

Ο Αντώνης έβαψε την πόρτα → .....

Η βροχή ξέπλυσε τα δέντρα → .....

Ο Νίκος πλήρωσε το λογαριασμό → .....

Τα σύννεφα έκρυψαν τον ήλιο → .....

- ..... ← Το σπίτι πουλήθηκε από τον Κώστα.
 ..... ← Το ποδήλατο φτιάχτηκε από τον Γιάννη.
 ..... ← Το παγωτό έλιωσε από τη ζέστη.
 ..... ← Οι ασκήσεις λύθηκαν από τους μαθητές.

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

8. Να είναι σε θέση ο μαθητής να χρησιμοποιεί στο προφορικό λόγο παρομοιώσεις.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να φτιάξει παρομοιώσεις με τις παρακάτω φράσεις:

- Είναι κόκκινος σαν ..... Είναι γλυκός σαν .....
 Είναι κίτρινος σαν ..... Είναι άσπρος σαν .....
 Είναι πονηρός σαν ..... Λάμπει σαν .....
 Τρέχει σαν ..... Τον αγαπάει σαν .....

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

9. Να είναι ικανός ο μαθητής να λέει σωστά τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά από το 1-100.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος ζητάει από μαθητή να συμπληρώσει το παρακάτω κείμενο με τα κατάλληλα αριθμητικά

Στους αγώνες δρόμου του σχολείου μας πήραν μέρος (21) ..... μαθητές.

(1^{ος}) ..... τερμάτισε ο Μάνος, (2^{ος}) ..... ο Λευτέρης και (3^η)
..... η Μαρία. (4) ..... μαθητές τερμάτισαν στην 13^η .....θέση.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι εντολές (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι εντολές (Πολύ
καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι εντολές (Καλά)

10. Να είναι ικανός ο μαθητής να δίνει εντολές χρησιμοποιώντας ευγενικές εκ-
φράσεις (Σε παρακαλώ....., Μπορείς σε παρακαλώ, ... θέλεις να
....., μπορείς να ....., Έχεις την καλοσύνη να.....).

Παράδειγμα:

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά ένα από τον αδελφό σου να ανοίξει την τηλεόραση
.....

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από τη μητέρα σου να σου φτιάξει ένα σάντουιτς
.....

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από ένα συμμαθητή σου να σου δανείσει ένα μολύβι;
.....

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από την αδελφή σου να σβήσει το φως;
.....

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από έναν περαστικό να σου πει τι ώρα είναι;
.....

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από τον πατέρα σου να σου αγοράσει ένα παγωτό;
.....

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πο-
λύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

11. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει την αντίθετη σημασία μιας λέξης.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να αντικαταστήσει, προφορικά τις υπογραμ-
μισμένες λέξεις με τις αντίθετές τους.

Η δημοτική βιβλιοθήκη είναι κοντά στο σπίτι μας.
 Το νερό είναι ζεστό.
 Η Αλεξάνδρα είναι μπροστά από την Αφροδίτη.
 Το κουτάλι είναι μέσα στο ποτήρι.
 Το προύνι είναι αριστερά από το πιάτο.
 Το χειμώνα κάνει κρύο.
 Ο κύριος φορούσε ένα παλιό σακάκι.
 Η κυρία αγόρασε ένα μαύρο φόρεμα.
 Η γάτα κοιμάται πάνω στην καρέκλα.
 Ο Γιάννης είναι πολύ στεναχωρημένος.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

12. Να είναι σε θέση ο μαθητής να παράγει επίθετα από ουσιαστικά.

Παράδειγμα: μαλλί → .....
 ξύλο → .....
 πέτρα → .....
 χαρτί → .....
 δέρμα → .....
 χειμώνας → .....
 πρωί → .....
 καλοκαίρι → .....
 φθινόπωρο → .....
 απόγευμα → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

13. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί τις σωστές λέξεις ή εκφράσεις σε συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας.

Παράδειγμα: Πότε ευχόμαστε σε κάποιον

Καλορίζικο!	Χριστός Ανέστη!
Να σας ζήσει!	Καλή χρονιά!
Να τα εκατοστήσεις!	Και του χρόνου!
Η ώρα η καλή!	Καλό μήνα!
Καλή επιτυχία!	Περαστικά!
Καλή χρονιά!	Καλό ταξίδι!

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

14. Να είναι ικανός ο μαθητής να διατυπώνει προφορικά εναλλακτικές υποθέσεις για το τέλος μιας ιστορίας που διάβασε.

Παράδειγμα: Ο μαθητής διαβάζει το παρακάτω απόσπασμα και στη συνέχεια καλείται να διατυπώσει εναλλακτικές υποθέσεις για τη συνέχεια του κειμένου.

Παράδειγμα: "Σήμερα ο Γιάννης έχει τα γενέθλια του. Η μητέρα του ετοίμασε ένα μικρό πάρτι στο σπίτι. Όλοι οι φίλοι του Γιάννη ήταν εκεί. Ο μόνος που δεν πήγε στο πάρτι ήταν ο Κώστας..."

Πες μου τρεις λόγους για τους οποίους νομίζεις ότι δεν πήγε ο Κώστας στα γενέθλια του Γιάννη.

Κριτήριο επιτυχίας: διατύπωση τριών λογικών υποθέσεων με σωστά δομημένο λόγο (Άριστα)
διατύπωση δύο λογικών υποθέσεων με σωστά δομημένο λόγο (Πολύ καλά)
διατύπωση μιας λογικής υπόθεσης με σωστά δομημένο λόγο (Καλά)

Γραπτός λόγος

15. Να είναι σε θέση ο μαθητής να σχηματίζει σωστά τον πληθυντικό των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών γραπτά.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να πει ή και να γράψει στον πληθυντικό αριθμό ανισοσύλλαβα ουσιαστικά

Ο παππούς →	το χώμα → .....
η γιαγιά →	ο καναπές → .....
ο παπάς →	το σώμα → .....
η μαϊμού →	η αλεπού → .....
ο καφές →	το γάλα → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)

έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

16. Να είναι ικανός ο μαθητής να κατανοεί την κυριολεκτική και τη μεταφορική σημασία μιας λέξης ή φράσης.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να λέει ή να βάζει μπροστά από κάθε πρόταση **Κ**, όταν πρόκειται για κυριολεξία και **Μ**, όταν πρόκειται για μεταφορά.

Η ζωή του ήταν γεμάτη πίκρες. ( )

Ο καφές που έφτιαξες είναι πικρός. ( )

Ο Γιάννης κολυπά στην πισίνα. ( )

Ο άνθρωπος αυτός κολυπά στα πλούτη. ( )

Τα κοσμήματα αυτά είναι από καθαρό χρυσάφι. ( )

Ότι λάμπει δεν είναι πάντα χρυσάφι. ( )

Τα ψάρια είναι φρέσκα· μυρίζουν θάλασσα. ( )

Τα ψάρια μύρισαν γιατί δεν τα είχες βάλει στο ψυγείο. ( )

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

17. Να είναι σε θέση ο μαθητής να μετατρέπει γραπτά τον ευθύ σε πλάγιο λόγο και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να μετατρέψει τις παρακάτω προτάσεις σε ευθύ ή πλάγιο λόγο αντίστοιχα

Ευθύς λόγος

Πλάγιος λόγος

Γιατί δεν ήρθες χθες στο σχολείο; → Τον ρώτησε.....
Θέλω να αγοράσω ένα ποδήλατο. → Λέει .....
Πήγα μια βόλτα με το αυτοκίνητο. → .....
..... ← Λέει ότι θέλει να πάει στο σπίτι του.
..... ← Λέει ότι θυμάται τις μέρες που πέρασε στην Ελλάδα.
..... ← Τον ρώτησε γιατί άργησε να γυρίσει στο σπίτι.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο-μία σωστή απάντηση στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

18. Να είναι ικανός ο μαθητής να παράγει γραπτά, επίθετα από εθνικά ονόματα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να γράψει πώς λέγεται αυτός που κατάγεται από τη Σπάρτη →..... την Ισπανία → .....
την Κέρκυρα →..... την Κρήτη → .....
την Αθήνα →..... την Ήπειρο → .....
τον Καναδά → ..... τη Μακεδονία → .....
την Αμερική →..... την Αυστραλία → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

19. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά, σε γραπτό λόγο, τους τύπους της προστακτικής του Ένεστώτα.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει το ρήμα που είναι στην παρένθεση στο σωστό τύπο της προστακτικής, ώστε να βγαίνει νόημα.
 (βάζω) Μαρία ..... το νερό στο ψυγείο.
 (διαβάζω) Μαριά, ... μου ένα παραμύθι
 (ανοίγω) Νίκο, ... το παράθυρο σε παρακαλώ.
 (καθαρίζω) Παιδιά, ... γρήγορα το δωμάτιό σας.
 (κλείνω) Γιαγιά, ... την πόρτα σε παρακαλώ.
 (σταματώ) Κώστα και Ελένη, ... να κάνετε φασαρία.
 (φέρνω) Γιάννη, ... τα πιάτα από την κουζίνα.
 (πηγαίνω) Παιδιά, ... γρήγορα στο σπίτι.
 (προσέχω) Μπαμπά, ... τα αυτοκίνητα στο δρόμο.
 (φοράω) Κατερίνα, ... το παλτό σου, γιατί κάνει κρύο.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

20. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει ουδέτερα ουσιαστικά από ρήματα.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος δίνει στο μαθητή τα παρακάτω ρήματα και του ζητάει να πει δίπλα τα ουδέτερα ουσιαστικά που παράγονται από αυτά στην ονομαστική και γενική του ενικού.

διπλώνω → το..... του.....
 τρυπώ → το..... του.....
 τρέχω → το..... του.....
 σκουπίζω → το..... του.....

απλώνω →	το.....	του.....
διαβάζω →	το.....	του.....
σκαλίζω →	το.....	του.....
στολίζω →	το.....	του.....
περπατώ →	το.....	του.....
γράφω →	το.....	του.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

21. Να μπορεί ο μαθητής να χρησιμοποιεί εναλλακτικά τους δύο τύπους συγκριτικού βαθμού.

Παράδειγμα: πώς αλλιώς μπορούμε να πούμε

πιο ικανός →	.....	νεότερος →	.....
πιο ζωηρός →	.....	σοφότερος →	.....
πιο σπάνιος →	.....	εξυπνότερος →	.....
πιο νόστιμος →	.....	φτηνότερος →	.....
πιο ακριβός →	.....	πλουσιότερος →	.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

22. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά τις ερωτηματικές αντωνυμίες ποιος ποια ποιο, στον γραπτό λόγο.

Παράδειγμα: ζητείται από το μαθητή να συμπληρώσει τις προτάσεις με την κατάλληλη λέξη (ποιος, ποια, ποιο)
..... είναι το αγαπημένο σου φαγητό;
..... είναι ο δάσκαλος σου;

- ..... είναι ο καλύτερο σου φίλος;
- ..... είναι η καλύτερη φίλη σου;
- ..... είναι το αυτοκίνητο του πατέρα σου;
- ..... μάθημα σου αρέσει περισσότερο;
- ..... είναι η τσάντα της Μαρίας;
- ..... παιδί έγραψε αυτό το σημείωμα;

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

23. Να είναι ικανός ο μαθητής να μετασχηματίζει προτάσεις από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη και αντίστροφα.

Παράδειγμα: Ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να μετασχηματίσει τις παρακάτω προτάσεις από την παθητική στην ενεργητική σύνταξη και αντίστροφα.

Ενεργητική

Παθητική

- Ο Αντώνης έβαψε την πόρτα → .....
- Η βροχή ξέπλυνε τα δέντρα → .....
- Ο Νίκος πλήρωσε το λογαριασμό → .....
- Τα σύννεφα έκρυψαν τον ήλιο → .....
- ..... ← Το σπίτι πουλήθηκε από τον Κώστα.
- ..... ← Το ποδήλατο φτιάχτηκε από τον Γιάννη.
- ..... ← Το παγωτό έλιωσε από τη ζέστη.
- ..... ← Οι ασκήσεις λύθηκαν από τους μαθητές.

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

24. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί σωστά τις προθέσεις (από, προς, με, σε, στην, στον) στον γραπτό λόγο.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει στο παρακάτω κείμενο τις κατάλληλες προθέσεις που βρίσκονται στην παρένθεση.

Πηγαίνω ..... το σπίτι.
Το βάζο είναι ..... γυαλί.
Η Κατερίνα είναι ..... την Ελλάδα.
Η γιαγιά μου ζει ..... Γερμανία.
Άφησα το πιάτο ..... τραπέζι
Σήμερα πήγα στο σχολείο ..... τα πόδια
Πήγα βόλτα ..... τη μητέρα μου
Ο Κώστας ζει ..... Καναδά
Έρχομαι ..... το νοσοκομείο.
Έβαλα τα παιχνίδια ..... ένα κουτί

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

25. Να είναι σε θέση ο μαθητής να χρησιμοποιεί στο γραπτό λόγο του, παρομοιώσεις.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να φτιάξει παρομοιώσεις με τις παρακάτω φράσεις:

Είναι κόκκινος σαν ..... Είναι γλυκός σαν .....
Είναι κίτρινος σαν ..... Είναι άσπρος σαν .....
Είναι πονηρός σαν ..... Λάμπει σαν .....
Τρέχει σαν ..... Τον αγαπάει σαν .....

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

26. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει σωστά τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά από το 1-100.

Παράδειγμα: ο δάσκαλος ζητάει από μαθητή να συμπληρώσει το παρακάτω κείμενο με τα κατάλληλα αριθμητικά

Στους αγώνες δρόμου του σχολείου μας πήραν μέρος (21) ..... μαθητές. (1^{ος}) ..... τερμάτισε ο Μάνος, (2^{ος}) ..... ο Λευτέρης και (3^η) ..... η Μαρία. (4) ..... μαθητές τερμάτισαν στην 13^η .....θέση.

*Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι εντολές (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι εντολές (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι εντολές (Καλά)*

27. Να είναι ικανός ο μαθητής να δίνει εντολές χρησιμοποιώντας ευγενικές εκφράσεις (Σε παρακαλώ....., Μπορείς σε παρακαλώ,..... θέλεις να ....., μπορείς να ....., Έχεις την καλοσύνη να.....).

Παράδειγμα:

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά ένα από τον αδελφό σου να ανοίξει την τηλεόραση

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από τη μητέρα σου να σου φτιάξει ένα σάντουιτς

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από ένα συμμαθητή σου να σου δανείσει ένα μολύβι;

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από την αδελφή σου να σβήσει το φως;

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από έναν περαστικό να σου πει τι ώρα είναι;

Πώς θα ζητήσεις ευγενικά από τον πατέρα σου να σου αγοράσει ένα παγωτό;

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

28. Να δείχνει ο μαθητής ότι γνωρίζει την αντίθετη σημασία μιας λέξης.

Παράδειγμα: ο μαθητής καλείται να αντικαταστήσει, γραπτά τις υπογραμμισμένες λέξεις με τις αντίθετές τους.

Η δημοτική βιβλιοθήκη είναι κοντά στο σπίτι μας.

Το νερό είναι ζεστό.

Η Αλεξάνδρα είναι μπροστά από την Αφροδίτη.

Το κουτάλι είναι μέσα στο ποτήρι.

Το πιρούνι είναι αριστερά από το πιάτο.

Το χειμώνα κάνει κρύο.

Ο κύριος φορούσε ένα παλιό σακάκι.

Η κυρία αγόρασε ένα μαύρο φόρεμα.

Η γάτα κοιμάται πάνω στην καρέκλα.

Ο Γιάννης είναι πολύ στεναχωρημένος.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

29. Να είναι ικανός ο μαθητής να διατυπώνει υποθετικές προτάσεις χρησιμοποιώντας σωστά την υπόθεση και την απόδοση.

Παράδειγμα: Δίνεται στο μαθητή η υπόθεση και η απόδοση και του ζητείται να σχηματίσει υποθετικές προτάσεις βάζοντας το ρήμα στο σωστό χρόνο και πρόσωπο.

<i>Υπόθεση</i>	<i>Απόδοση</i>
1. Αν (διαβάζω) τα μαθήματα μας	(έχω) καλούς βαθμούς
.....	.....
2. Αν ο καιρός (είμαι) καλός αύριο	(πηγαίνω) εκδρομή
.....	.....
3. Αν δε (δουλεύω) ο πατέρας	(δεν έχω) χρήματα
.....	.....
4. Αν (πλένω) τα δόντια μας	(έχω) πάντα γερά δόντια.
.....	.....
5. Αν (τελειώνω) γρήγορα το διάβασμα	(πηγαίνω) σινεμά με τους φίλους μου.
.....	.....
6. Αν (έρχομαι) το Πάσχα η νονά μου	(φέρνω) πολλά δώρα.
.....	.....

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

30. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τον Αόριστο και τον Παρατατικό, διακρίνοντας τη μεταξύ τους διαφορά.

Παράδειγμα: Δίνεται στο μαθητή ένα κείμενο και του ζητείται να συμπληρώσει τα ρήματα τις παρένθεσης στον Αόριστο ή στον Παρατατικό.

Το περασμένο Σάββατο ο Νίκος με τους γονείς τους (πηγαίνω) ..... μια εκδρομή στη θάλασσα. Όλη μέρα (κολυμπώ) ..... και (παίζω) ..... με την άμμο. Εκεί (γνωρίζω) ..... και δύο άλλα παιδιά και όλοι μαζί (διασκεδάζω) ..... και (γελώ) ..... μέχρι το βράδυ.

Κριτήριο επιτυχίας: έξι-πέντε σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 δύο σωστές απαντήσεις στις έξι δοκιμασίες (Καλά)

31. Να είναι ικανός ο μαθητής να αντλεί πληροφορίες από ένα κείμενο βάζοντας τα γεγονότα σε χρονική αλληλουχία.

Παράδειγμα: Ο μαθητή καλείται να διαβάξει το παρακάτω κείμενο και να απαντήσει στις ερωτήσεις που ακολουθούν

Κάθε πρωί μόλις ξυπνήσω, πλένομαι, τρώω το πρωινό μου, παίρνω τη σάκα μου και φεύγω για το σχολείο. Εκεί συναντώ τους φίλους μου. Όλοι μαζί μπαίνουμε στην τάξη για μάθημα. Το μεσημέρι που γυρνάω από το σχολείο τρώω το φαγητό μου και μετά διαβάζω τα μαθήματα μου. Το απόγευμα βλέπω λίγη τηλεόραση και εννέα η ώρα πηγαίνω για ύπνο. Πριν κοιμηθώ πάντα πλένω τα δόντια μου.

Τι ώρα πηγαίνει το παιδί για ύπνο; → .....

Ποιο είναι το τελευταίο πράγμα που κάνει πριν κοιμηθεί; → .....

Πότε βλέπει τηλεόραση; → .....

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που κάνει κάθε πρωί; → .....

Πότε διαβάζει τα μαθήματα του; → .....

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Άριστα)

τρεις σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Πολύ καλά)

δύο σωστές απαντήσεις στις πέντε ερωτήσεις (Καλά)

32. Να είναι σε θέση ο μαθητής να παράγει γραπτά επίθετα από ουσιαστικά.

Παράδειγμα: μαλλί → .....

ξύλο → .....

πέτρα → .....

χαρτί → .....

δέρμα → .....

χειμώνας → .....

πρωί → .....
 καλοκαίρι → .....
 φθινόπωρο → .....
 απόγευμα → .....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

33. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γνωρίζει τη μορφολογία και τη χρήση του στιγμιαίου και εξακολουθητικού μέλλοντα ενεργητικής και παθητικής φωνής.

Παράδειγμα: Δίνονται στο μαθητή οι παρακάτω προτάσεις και του ζητείται να συμπληρώσει τα ρήματα της παρένθεσης στο στιγμιαίο ή εξακολουθητικό Μέλλοντα αντίστοιχα.

Απόψε το βράδυ (βλέπω) τηλεόραση. →.....
 Όλο το απόγευμα (διαβάζω) τα μαθήματά μου. → .....
 Την Δευτέρα οι γονείς μου (πηγαίνω) σινεμά. →.....
 Από αύριο (σηκώνομαι) στις έξι το πρωί →.....
 Το Σάββατο ο πατέρας μου (πλύνω) το αυτοκίνητο →.....
 Αύριο (τηλεφωνώ) στον παππού μου →.....
 Το καλοκαίρι (κολυμπάω) κάθε μέρα στη θάλασσα → .....
 Όλο το απόγευμα (ακούω) μουσική →.....

Κριτήριο επιτυχίας: οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις σε οκτώ δοκιμασίες (Άριστα)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 τέσσερις-τρεις σωστές απαντήσεις στις οκτώ δοκιμασίες (Καλά)

34. Να είναι ικανός ο μαθητής να σχηματίζει τα τρία γένη των επιθέτων σε -ής -ής -ές στον ενικό και πληθυντικό αριθμό.

Παράδειγμα: Ο διεθνής δρόμος η ..... γλώσσα το ..... αεροδρόμιο
Οι ..... δρόμοι οι ..... γλώσσες τα ..... αεροδρόμια
Ο ..... χώρος η πολυτελής κατοικία το ..... αυτοκίνητο
Οι ..... χώροι οι ..... κατοικίες τα ..... αυτοκίνητα

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

35. Να είναι σε θέση ο μαθητής να γνωρίζει και χρησιμοποιεί τη γενική ενικού και πληθυντικού των ουδέτερων ανισοσύλλαβων σε -α.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει τη γενική των παρακάτω ονομάτων στον ενικό και πληθυντικό αριθμό αντίστοιχα
(πρόβλημα) η λύση του..... οι λύσεις των.....
(μάθημα) η ώρα του..... οι ώρες των.....
(κύμα) ο ήχος του..... οι ήχοι των.....
(σώμα) η κίνηση του..... οι κινήσεις των.....
(γεύμα) η ώρα του..... οι ώρες των.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσει στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

36. Να είναι ικανός ο μαθητής να παράγει και να γράφει σωστά μετοχές σε -ώντας και -οντας.

Παράδειγμα: Ζητείται από το μαθητή να συμπληρώσει τις παρακάτω προτάσεις φτιάχνοντας με τα ρήματα της παρένθεσης μετοχές

(τρέχω)	Ο Γιάννης πήγε ..... στο σχολείο.
(ρωτώ)	Βρήκα το σπίτι σου .....
(φτιάχνω)	Χθες πέρασα το απόγευμα ..... ένα παλιό ποδήλατο.
(κρατώ)	Η θεία ήρθε σπίτι ..... δώρα για όλους.
(φορώ)	Βγήκε έξω ..... μία ζακέτα.
(ταξιδεύω)	Πήγε στο χωρίο ..... όλη τη νύκτα.
(βλέπω)	Πέρασε το απόγευμα του ..... τηλεόραση.
(πονώ)	Έφτασε στο νοσοκομείο ..... πολύ.
(πλέκω)	Η γιαγιά μου περνάει πολλές ώρες .....
(γελώ)	Ο αδελφός μου μπήκε στο δωμάτιο .....

*Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)*

37. Να είναι ικανός ο μαθητής να γράφει ένα απλό γράμμα σε ένα οικείο πρόσωπο, χρησιμοποιώντας σωστά τα δομικά στοιχεία μιας επιστολής (ημερομηνία, προσφώνηση, περιεχόμενο, επιφώνηση).

Παράδειγμα: ο δάσκαλος ζητάει από το μαθητή να γράψει ένα γράμμα σε ένα φίλο του που ζει σε άλλη πόλη, για να τον πληροφορήσει πως πέρασε στις διακοπές.

*Κριτήριο επιτυχίας: σωστά δομημένες προτάσεις με σωστή, τουλάχιστον, φωνητική ορθογραφία και ύπαρξη όλων των δομικών στοιχείων της επιστολής (Άριστα)
ένα-δυο λάθη στη δομή ή ορθογραφία (Πολύ καλά)
τρία λάθη στη δομή ή ορθογραφία (Καλά)*

Έκτο σχολικό έτος (6^η τάξη)

Προφορικός λόγος

1. Να μπορεί να σχηματίζει προφορικά τα παραθετικά των επιθέτων σε -ός, -ύς, -ής, -ές (π.χ. απλός, κακός, μεγάλος) μονολεκτικά ή περιφραστικά και να κάνει συγκρίσεις.

Παράδειγμα: α) Γιάννης, Κώστας, ψηλός / καλοκαίρι, χειμώνας, καλός.

Ο Γιάννης είναι ψηλότερος από το Γιώργο.

β) καλοκαίρι, χειμώνας, καλός

Το καλοκαίρι είναι καλύτερο από το χειμώνα.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

2. Να σχηματίζει προφορικά και να χρησιμοποιεί σωστά τη μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

Παράδειγμα: α) Μου αρέσει να περνώ την ώρα μου διαβάζοντας. (διαβάζω)

β) Ο Γιώργος έφυγε τρέχοντας για να προλάβει το λεωφορείο.

(τρέχω)

γ) Ο Μαγγελάνος πίστευε ότι μπορούσε να φτάσει στην Ανατολή, αποφεύγοντας το ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. (αποφεύγω)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

3. Να παράγει ή να συνθέτει λέξεις προφορικά.

Παράδειγμα: – πώς πέρασες χθες το βράδυ;
– Υπέροχα. Όλα ήταν φανταστικά. (υπέροχος)
Κατά – μεσημέρι = καταμεσήμερο.
Ιταλία – Ιταλός – Ιταλίδα.
Ράβω – ράψιμο
Βάφω-βάψιμο

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

4. Να διατυπώνει προτάσεις με χρησιμοποιώντας το δομικό σχήμα όσο + ρήμα, τόσο + ρήμα, και τόσο + προσδιορισμός, όσο και + προσδιορισμός.

Παράδειγμα: α) μειώνονται οι θέσεις εργασίας / αυξάνεται η ανεργία.
Όσο μειώνονται οι θέσεις εργασίας, τόσο αυξάνεται η ανεργία.
β) Η απόφαση ήταν εναντίον της Μαρίας / και του Γιάννη.
Η απόφαση ήταν εναντίον τόσο της Μαρίας όσο και του Γιάννη.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

5. Να μετασχηματίζει προφορικά τον ευθύ σε πλάγιο λόγο και το αντίστροφα.

Παράδειγμα: α) Γιάννης: Μπορείς να αγοράσεις μερικά βιβλία, σε παρακαλώ;
Νίκος: Ναι, Μπορώ!

Ο Γιάννης ρώτησε το Νίκο αν μπορεί να αγοράσει μερικά βιβλία και ο Νίκος απάντησε ότι μπορεί.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
 τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

6. Όταν του δίνεται μία εικονογραφημένη οικεία κατάσταση να παράγει προφορικό λόγο.

Παράδειγμα: Δίνεται στο μαθητή μια σειρά εικόνων ή σκίτσων στις οποίες απεικονίζεται μια μικρή ιστορία με θέμα σχετικό με την καθημερινότητά του, όπως:

- A) Πρώτη εικόνα: ο Γιάννης τρώει παγωτό
- B) Δεύτερη εικόνα: ο Γιάννης λερώνει το μπλουζάκι του
- Γ) Ο Γιάννης βγάζει το μπλουζάκι του
- Δ) Ο Γιάννης βάζει το μπλουζάκι του στο πλυντήριο
- Ε) Το μπλουζάκι μετά το πλύσιμο είναι μικρότερο

Κριτήριο επιτυχίας: Λόγος συνεχής, περιγραφικός και επεξηγηματικός (Άριστα)
 Λόγος απλός, με ασύνδετες προτάσεις (χωρίς εισαγωγικούς συνδέσμους ή διαπροτασιακούς δείκτες) (Πολύ καλά)
 Λόγος ασύνδετος με εναλλαγή του γλωσσικού κώδικα (πρώτη/δεύτερη γλώσσα) (Καλά)

7. Να μπορεί ο μαθητής να κατανοεί, ακούγοντας, σύντομα κείμενα και να συμπυκνώνει τις πληροφορίες τους σε μια φράση ή λέξη,

Παράδειγμα: α) Είμαι ζώο. Ζω κοντά στον άνθρωπο, αλλά και στα λιβάδια παρέα με τα ξαδέλφια μου. Έχω χαίτη στο λαιμό. Βλέπω, ακούω και μυρίζομαι καλά. Τρώω μόνο χόρτα. Είμαι έξυπνο ζώο. Μ' αρέσει το τρέξιμο. Για αυτό με συναντάς και στους ιπποδρόμους.

Τι είμαι; .....

β) Είμαι φυτό που ζει ένα χρόνο. Οι καρποί μου, όταν ωριμάσουν, παίρνουν χρώμα κόκκινο. Τρώγονται ωμοί και μαγειρευμένοι. Κάνουν πολτό η κονσέρβες. Με φέτες αγγουριού γίνονται νόστιμη σαλάτα.

Τι είμαι; .....

γ) Είμαι έπιπλο του σπιτιού. Έχω τέσσερα πόδια. Πάνω μου βρίσκεις κάθε πρωί, μεσημέρι και βράδυ, το φαγητό και το ποτό σου. Πάνω μου ακουμπάς τα βιβλία και τα τετράδια σου, για να διαβάσει ή να γράψεις.

Ποιο είμαι; .....

Κριτήριο επιτυχίας: τρεις σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
δύο σωστές απαντήσεις στις τρεις δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία σωστή απάντηση στις τρεις δοκιμασίες (Καλά)

Γραπτός λόγος

8. Να είναι ικανός ο μαθητής να χρησιμοποιεί και να σχηματίζει σωστά σε όλες τις πτώσεις και στους δυο αριθμούς ουσιαστικά αρσενικά σε *-ος, -ός* (ταχυδρόμος, ναυτικός) *-ης, -ής, -ές, -άς* (χασάπης, μαθητής, κεφτές, παπάς) θηλυκά σε *-η* (γνώμη, είδηση) ουδέτερα σε *-ι, -ο, -α* (σπίτι, βιβλίο, μάθημα).

Παράδειγμα: Οι ταξιτζήδες (ταξιτζής) το καλοκαίρι έχουν πολλή δουλειά.
Το πρόγραμμα των βραδινών ειδήσεων αρχίζει στις 20:00 (είδηση).

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

9. Να μπορεί να σχηματίζει γραπτά τα παραθετικά των επιθέτων σε *-ός, -ύς, -ής, -ές* (π.χ. απλός, κακός, μεγάλος) μονολεκτικά ή περιφραστικά και να κάνει συγκρίσεις.

Παράδειγμα: α) Γιάννης, Κώστας, ψηλός / καλοκαίρι, χειμώνας, καλός.
Ο Γιάννης είναι ψηλότερος από το Γιώργο.
β) καλοκαίρι, χειμώνας, καλός
Το καλοκαίρι είναι καλύτερο από το χειμώνα.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

10. Να χρησιμοποιεί σωστά το υποχρεωτικό δομικό σχήμα της ελληνικής «συμφωνία επιθέτου και προσδιοριζόμενου ονόματος».

Παράδειγμα: Διαλέγω τη σωστή λέξη που ταιριάζει και τη γράφω στο σωστό τύπο.

Μεγάλος, -n, -ο, δύσκολος, -n, -ο, ψηλός, -ή, -ό.

Ο Πέτρος δεν μπορούσε να κοιμηθεί όλο το βράδυ από το άγχος.

Οι ..... μέρες που τον περίμεναν στη δουλειά του και
..... πολλές ευθύνες που είχε, τον είχαν ήδη κουράσει.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

11. Να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τόσο την ασθενή, όσο και την εμφατική κτητική αντωνυμία.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τα κενά με το σωστό τύπο.

α) – Αυτή είναι η μπλούζα του Γιάννη;

– Ναι, αυτή είναι η μπλούζα .....

β) – Πού είναι τα παπούτσια της Ελένης;

– Τα παπούτσια ..... είναι στο μπάνιο.

γ) – Αυτά είναι τα δικ ..... μου κλειδιά, όχι τα δικ ..... σου!

Κριτήριο επιτυχίας: εννέα έως δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά έως οκτώ σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

12. Να σχηματίζει γραπτά και να χρησιμοποιεί σωστά τη μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

Παράδειγμα: α) Μου αρέσει να περνάω την ώρα μου διαβάζοντας. (διαβάζω)

β) Ο Γιώργος έφυγε τρέχοντας για να προλάβει το λεωφορείο.
(τρέχω)

γ) Ο Μαγγελάνος πίστευε ότι μπορούσε να φτάσει στην Ανατολή,

αποφεύγοντας το ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. (αποφεύγοντας)

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

13. Να είναι ικανός να σχηματίζει σε όλους τους χρόνους και τις εγκλίσεις τους αντίστοιχους τύπους ανώμαλων ρημάτων (ανεβαίνω, μπαίνω, βλέπω, βρίσκω, θέλω, λέω).

Παράδειγμα: Προχτές το απόγευμα η Μαρία και η Ελένη πήγαν για ψώνια. Μπήκαν (μπαίνω) στο σούπερ μάρκετ και όταν βγήκαν (βγαίνω) ξανά, κρατούσαν πέντε σακούλες η καθεμιά.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις με πέντε σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες
(Καλά)

14. Να σχηματίζει τον ενεστώτα των ρημάτων της β' συζυγίας.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω σωστά τα ρήματα.

α) Τι ..... (προτιμώ) εσείς για διακοπές; Βουνό ή θάλασσα;

β) Πού ..... (τηλεφωνώ) ο Πέτρος τέτοια ώρα; Είναι αργά.

γ) Μην ..... (μιλώ) μεταξύ σας! Παρακαλώ, ησυχία.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε ως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

15. Να σχηματίζει και να χρησιμοποιεί σωστά τον Παρατατικό των ρημάτων της β' συζυγίας.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τα ρήματα που λείπουν στο σωστό τύπο.

Χτες το πρωί, την ώρα που (μιλώ) ..... με το Γιώργο στην πλατεία, πέρασε ένας τουρίστας. Καθώς με (ρωτώ) ..... πού είναι το μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, (προσπαθώ) ..... να καταλάβει προς τα πού ήταν.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

16. Να επιλέγει και να χρησιμοποιεί σωστά, ανάλογα με το γλωσσικό περιβάλλον, τον Απλό Μέλλοντα ή το Μέλλοντα Διαρκείας.

Παράδειγμα: Συμπληρώνω τα ρήματα που λείπουν στον Απλό Μέλλοντα ή Μέλλοντα Διαρκείας.

Γιάννης: Αύριο ..... (πάω) εκδρομή με το σχολείο μου.

Ελένη: Αλήθεια! Πού θα ..... (πάτε);

Γιάννης: Πρώτος σταθμός η Χαλκίδα. .... (ξεκινώ) στις 7 το πρωί.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

17. Να μπορεί να σχηματίζει σωστά τον παθητικό αόριστο (βάφτηκα, απελπίστηκα, θυμήθηκα κλπ).

Παράδειγμα: Ο Γιώργος αποκοιμήθηκε (αποκοιμάμαι), ενώ παρακολουθούσε τηλεόραση.

Ο σεναριογράφος ασχολήθηκε (ασχολούμαι) με τις τελευταίες διορθώσεις του κειμένου χθες βράδυ.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

18. Να είναι ικανός να χρησιμοποιεί σωστά τα προθετικά σύνολα από, σε, για, προς, παρά, με, ανάλογα με τη λειτουργία και τη χρήση που έχουν κάθε φορά, σε ένα σύντομο κείμενο.

Παράδειγμα: Η τάξη μου αποφάσισε να πάμε εκδρομή μακριά από τη Φραγκφούρτη, την πόλη που μένουμε. Πήραμε την εθνική οδό με κατεύθυνση προς την Ελβετία. Επειδή ο οδηγός κουράστηκε από την κίνηση που είχε ο αυτοκινητόδρομος, κατά τις έντεκα σταματήσαμε σε ένα πάρκιγκ. Μετά από μισή ώρα ξεκινήσαμε και περίπου στις δυο το μεσημέρι φθάσαμε στην πόλη Βιντερτουρ της Ελβετίας. Την άλλη μέρα πήγαμε προς την πόλη Χερισάου. Βγαίνοντας από αυτή κι ύστερα από λίγα χιλιόμετρα ανεβήκαμε με το τελεφερίκ στο Ζένιτς, που είναι από τις ψηλότερες κορυφές των ελβετικών Άλπεων. Σε μία καφετέρια, που ήταν χτισμένη πάνω στους βράχους, πήραμε το πρωινό μας. Από το σημείο που καθόμαστε, η θέα ήταν καταπληκτική.

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

19. Να είναι ικανός να χρησιμοποιεί σωστά προθέσεις και τα προθετικά σύνολα μέχρι, κατά, κάτω από, μέσα από, μπροστά από/σε, στον/στην /στο.

Παράδειγμα: α) Θέλω μέχρι του χρόνου να έχω βελτιώσει τα ελληνικά μου.
β) Κάτω από τα βιβλία σου θα βρεις και τα χαρτιά που ψάχνεις.
γ) Μπροστά από το σπίτι μας βρίσκεται ένα πανέμορφο πάρκο.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

20. Να διατυπώνει ερωτηματικές προτάσεις με τη χρήση των προθέσεων από, μέχρι, με.

Παράδειγμα: α) Ο Γιάννης πήγε μέχρι το ταχυδρομείο.

Μέχρι πού πήγε ο Γιάννης;

β) Η απόφασή μου για το ταξίδι στην Αυστραλία εξαρτάται από τη δουλειά μου.

Από τι εξαρτάται το ταξίδι σου στην Αυστραλία;

γ) Αύριο θα πάμε στη δουλειά με το αυτοκίνητό μας;

Με τι θα πάτε αύριο στη δουλειά;

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες
(Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

21. Να παράγει ή να συνθέτει λέξεις γραπτά.

Παράδειγμα: – πώς πέρασες χθες το βράδυ;

– Υπέροχα. Όλα ήταν φανταστικά. (υπέροχος)

Κατά – μεσημέρι = καταμεσήμερο.

Ιταλία – Ιταλός – Ιταλίδα.

Ράβω – ράψιμο

Βάφω – βάψιμο

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

22. Να γράφει προτάσεις με χρησιμοποιώντας το δομικό σχήμα *όσο + ρήμα, τόσο + ρήμα, και τόσο + προσδιορισμός, όσο και + προσδιορισμός*.

Παράδειγμα: α) *μειώνονται οι θέσεις εργασίας / αυξάνεται η ανεργία.*
Όσο μειώνονται οι θέσεις εργασίας, τόσο αυξάνεται η ανεργία.
 β) *Η απόφαση ήταν εναντίον της Μαρίας / και του Γιάννη.*
Η απόφαση ήταν εναντίον τόσο της Μαρίας όσο και του Γιάννη.

Κριτήριο επιτυχίας: *πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)*
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

23. Να είναι ικανός να συνδέει δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (υποθετικές, χρονικές, αιτιολογικές, παραχωρητικές, αποτελεσματικές) με τους αντίστοιχους κάθε φορά συνδέσμους.

Παράδειγμα: *Ο Γιάννης δεν ήρθε στο σχολείο σήμερα, γιατί ήταν άρρωστος.*
Αύριο, αν έχει και πάλι πυρετό, θα πάει στο γιατρό ...

Κριτήριο επιτυχίας: *δέκα σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)*
επτά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Καλά)

24. Να συνδέει εκφράσεις ή προτασιακά σύνολα με το χρονικό σύνδεσμο «όταν» ακολουθώντας την αντίστοιχη αλληλουχία χρόνων.

Παράδειγμα: α) *Όταν εγώ ερχόμουν, εσύ πήγαινες. (πηγαίνω)*
 β) *Όταν μου τηλεφώνησες, εγώ ήμουν στο δρόμο. (είμαι)*
 γ) *Όταν ταξιδεύω με τη φαντασία μου, πηγαίνω όσο μακριά θέλω. (πηγαίνω)*

Κριτήριο επιτυχίας: *πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Άριστα)*
τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δυο σωστές απαντήσεις σε έξι δοκιμασίες (Καλά)

25. Να μετασχηματίζει γραπτά τον ευθύ σε πλάγιο λόγο και το αντίστροφα.

Παράδειγμα: α) Γιάννης: Μπορείς να αγοράσεις μερικά βιβλία, σε παρακαλώ:

Νίκος: Ναι, Μπορώ!

Ο Γιάννης ρώτησε το Νίκο αν μπορεί να αγοράσει μερικά βιβλία και ο Νίκος απάντησε ότι μπορεί.

Κριτήριο επιτυχίας: πέντε έως έξι σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις έως τέσσερις σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)

μία έως δύο σωστές απαντήσεις σε τέσσερις δοκιμασίες (Καλά)

26. Να μπορεί να επιλέγει την κατάλληλη λέξη ή φράση ανάλογα με το προτασιακό ή κειμενικό περιβάλλον που χρησιμοποιείται κάθε φορά.

Παράδειγμα: επικοινωνώ, προμήθειες, ηθοποιοί, σειρά, τίτλος, γλώσσα.

α) Οι άνθρωποι επικοινωνούν, δηλαδή μαθαίνουν τα νέα του κόσμου, από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο ή την εφημερίδα.

β) Τα Χριστούγεννα αγοράζουμε τόσα πράγματα, λες και κάνουμε προμήθειες για ένα εξάμηνο!

γ) Οι ηθοποιοί ερμίνευσαν με τον καλύτερο τρόπο τους ρόλους τους.

δ) Χτες στο σινεμά, καθίσαμε στην τελευταία σειρά, και δεν βλέπαμε σχεδόν τίποτα.

ε) Ποιος είναι ο τίτλος του βιβλίου, παρακαλώ;

στ) Ποια ξένη γλώσσα μαθαίνεις στο σχολείο;

27. Να είναι ικανός ο μαθητής να βάζει λέξεις στη σειρά και να σχηματίζει προτάσεις με νόημα.

Παράδειγμα:

/ Η / Κυριακή / Μαρίνα / πηγαίνει / τους / με / κάθε / εκκλησία / γονείς / της / στην

.....
/ Ο / ήρθε / πολλά / κρατώντας / σπίτι / στο / δώρα / μου / θείος

.....
/ Μπορείτε / τι / ώρα / πείτε / σας / παρακαλώ / να / μου / είναι;

.....
/ ένα / παραμύθι / Τα / παιδιά / γιαγιά / να / πει / τη / ζήτησαν / από / τους

.....
/ Η / πήγε / κινηματογράφο / στον / Κατερίνα / τις / φίλες / της / με /

Κριτήριο επιτυχίας: τέσσερις-πέντε σωστά δομημένες φράσεις στις πέντε δοκιμασίες (Άριστα)

τρεις σωστά δομημένες φράσεις στις πέντε δοκιμασίες (Πολύ καλά)

δύο σωστά δομημένες φράσεις στις πέντε δοκιμασίες (Καλά)

28. Να δείχνει ο μαθητής ότι μπορεί να κατανοεί σύντομο κείμενο απαλείφοντας μια από τις δύο προτεινόμενες λέξεις-κλειδιά του κειμένου αυτού.

Παράδειγμα: ζητείται από το μαθητή να διαβάσει το παρακάτω παραμύθι τραβώντας μια γραμμή κάτω από τη λέξη που δεν ταιριάζει για να είναι σωστό το παραμύθι.

Μια χελώνα / βελόνα χιλιοπαρακαλούσε ένα βοσκό / αετό να της μάθει να μαγειρεύει / πετάει.

Άδικα ο βοσκός / αετός προσπαθούσε να της εξηγήσει ότι αυτό δεν γινόταν, γιατί δεν είναι φυσικό της βελόνας / χελώνας να μαγειρεύει / πετάει.

Αλλά εκείνη, αντί να κάτσει να συλλογιστεί τα λόγια του βοσκού/
αετού και να σταματήσει, όλο και περισσότερο τον παρακαλούσε
/ χαιρετούσε.

Την άρπαξε λοιπόν κι αυτός με τα χέρια / νύχια του και ανέβηκαν
/ κατέβηκαν ψηλά στον ουρανό.

«Πετάω!» «Πετάω!» φώναξε η κελώνα / βελώνα και ο αετός / βο-
σκός την άφησε.

Η κελώνα / βελώνα έπεσε στα σεντόνια / βράχια και τσακίστηκε.

Κριτήριο επιτυχίας: δεκατρείς-δέκα σωστές απαντήσεις σε δεκατρείς δοκιμασίες
(Άριστα)
εννιά-έξι σωστές απαντήσεις στις δεκατρείς δοκιμασίες (Πο-
λύ καλά)
πέντε-τρεις σωστές απαντήσεις στις δεκατρείς δοκιμασίες
(Καλά)

29. Να είναι ικανός ο μαθητής να αντλεί στοιχεία από την ανάγνωση ενός σύ-
ντομου πληροφοριακού κειμένου.

Παράδειγμα: Ο μαθητής καλείται να διαβάσει την παρακάτω πρόσκληση και να
απαντήσει στις ερωτήσεις που ακολουθούν

Πρόσκληση

Την Τετάρτη, ώρα 7 μ.μ. γιορτάζω τα γενέθλιά μου. Θα
σβήσω 8 κεράκια στην τούρτα.

Σε προσκαλώ να έλθεις στο σπίτι μου, οδός Αθηνάς 18,
Ρέθυμνο, για να μοιραστείς τη χαρά μου.

Αντώνης Αντωνιάδης

Ποιος στέλνει την πρόσκληση; .....

Πόσων χρονών είναι αυτός που τη στέλνει; .....

Σε ποια πόλη μένει; .....

Σε ποιο δρόμο της πόλης μένει; .....

Πότε θα γίνει η εκδήλωση; .....

Γιατί γίνεται η εκδήλωση; .....

Πού θα γίνει η εκδήλωση; .....

Κριτήριο επιτυχίας: επτά-έξι σωστές απαντήσεις στις επτά ερωτήσεις (Άριστα)
 πέντε-τέσσερις σωστές απαντήσεις στις επτά ερωτήσεις
 (Πολύ καλά)
 τρεις-δύο σωστές απαντήσεις στις επτά ερωτήσεις (Καλά)

30. Να μπορεί ο μαθητής να γράφει με μορφή μνημονίου-καταλόγου τα ονόματα δέκα πραγμάτων που είναι αναγκαία σε ειδικές ανθρώπινες δραστηριότητες.

Παράδειγμα: Σκέφτεσαι να κάνεις ένα πάρτι στο σπίτι σου. Γράψε δέκα πράγματα που θα ήθελες να ψωνίσεις για το πάρτι αυτό

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Κριτήριο επιτυχίας: δέκα-εννιά σωστές απαντήσεις σε δέκα δοκιμασίες (Άριστα)
 οκτώ-επτά σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Πολύ καλά)
 έξι-πέντε σωστές απαντήσεις στις δέκα δοκιμασίες (Καλά)

31. Να μπορεί ο μαθητής να κατανοεί, ακούγοντας ή διαβάζοντας, σύντομα κείμενα και να συμπυκνώνει τις πληροφορίες τους σε μια φράση ή λέξη,

Παράδειγμα: α) Είμαι ζώο. Ζω κοντά στον άνθρωπο, αλλά και στα λιβάδια παρέα με τα ξαδέλφια μου. Έχω χαίτη στο λαιμό. Βλέπω, ακούω και μυρίζομαι καλά. Τρώω μόνο χόρτα. Είμαι έξυπνο ζώο. Μ' αρέσει το τρέξιμο. Για αυτό με συναντάς και στους ιπποδρόμους.

Τι είμαι; .....

β) Είμαι φυτό που ζει ένα χρόνο. Οι καρποί μου, όταν ωριμάσουν, παίρνουν χρώμα κόκκινο. Τρώγονται ωμοί και μαγειρευμένοι. Κάνουν πολτό η κονσέρβες. Με φέτες αγγουριού γίνονται νόστιμη σαλάτα.

Τι είμαι; . . . . .

γ) Είμαι έπιπλο του σπιτιού. Έχω τέσσερα πόδια. Πάνω μου βρίσκεις κάθε πρωί, μεσημέρι και βράδυ, το φαγητό και το ποτό σου. Πάνω μου ακουμπάς τα βιβλία και τα τετράδια σου, για να διαβάσει ή να γράψει.

Ποιο είμαι; . . . . .

Κριτήριο επιτυχίας: τρεις σωστές απαντήσεις σε ισάριθμες δοκιμασίες (Άριστα)
δύο σωστές απαντήσεις στις τρεις δοκιμασίες (Πολύ καλά)
μία σωστή απάντηση στις τρεις δοκιμασίες (Καλά)